

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Luka Maphoo ma etatele

Nde bowa kyela Matiye, Luka ne akula imola simo ye nde bowaimola Malako. Kasi bokyese phe na Malako boli obokye, banaa maphoo maikye mali nde maakoma Luka yo mampenza.

Luka yo moto owa imola na boikye Simo Elaa oka bato bate bali Bayuda. Yango mene onte ya nkanda iso ine ya Simo Elaa, hwaka Luka mowole mpenza bato ba noko iso, obokye baefe ntina ya Simo ya Yesu, emba bambe anola obokye ali Mobikye wa bato baso.

O Simo ya Luka tomozwa maphoo mama:

- Luka 1.1-4: Ntina ya munkanda mumu
- Luka 1.5-2.52: Ibotama sa Yoane Mobatise na sa Yesu na bonwana pha be
- Luka 3.1-20: Mosala nwa Yoane Mobatise
- Luka 3.21-4.13: Batisimo na imekama sa Yesu
- Luka 4.14-9.50: Mosala nwa Yesu o Galileya
- Luka 9.51-19.27: Yesu amani o Galileya, akye o Yelusaleme
- Luka 19.28-23.56: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Luka 24.1-53: Yesu akundoo, awene na bato emba abaa o Ikolo

Ntina ya buku bobo

¹ Owa lozingo Teofile,

Bato baikye bameka ikoma na molongo simo ya maphoo maalekana o nte ya banga, ² bo waloumola baawenekye maphoo me na miyo uta o etatele, baabuto lolu eye bato ba etoma ya ikyemimola Simo ya Nwaphongo. ³ Yango mena, na nga me, o sima ya ioka maphoo maso mawenekye bee na miyo mamana na bolaa tata o etatele, nasepesi iyekomela simo me na molongo, nwebi na nga owa ngambo Teofile. ⁴ Nakyele babona pho oebe obokye mateya maeteyaka bee mali maa phele.

Mwanze aimosi ibotama sa Yoane Mobatise

⁵ Waaba Elode mokonzi nwa manyete ma Yuda, yabaka nganga monomo wa Nwaphongo, nkombo ye Zakaliya abaka o ibota sa banganga ba Nwaphongo sa Abiya. Nwasi we Elizabeti abaka ne o bosoo pha nganga mokonzi Alona. ⁶ Bee baso babale babaka bato balaa o miyo ma Nwaphongo, babaka bakumole na bolaa mibeko miso ma Nkolo. ⁷ Kasi tebaikaka baa na nwana pho Elizabeti taikaka baa kabote, na bee baso babale bakotwaka.

⁸ Mokolo monomo, yabaka ngala ya banganga ba ibota sa Abiya ya ikyela etoma, Zakaliya abaka kakyele etoma ye ya bonganga o soo pha Nwaphongo.

⁹ Ikokana na mobeko nwa bonganga, mbese ya kaaka mi yo obokye anyolo o elele elekyi bosantu ya Nkolo pho ya ikye tumba mpaka ya malasi.

¹⁰ Moluku nwa bato baso babaka babondele o nze imbele siitumbe bee mpaka ya malasi.

¹¹ Bobele anzelu monomo wa Nkolo amba ya

motokolele, anzelu me aesi ya teme o boloo pha elele ekyetumbele bée Nwaphongo mpaka ya malasi. ¹² Waawene Zakaliya anzelu me, malondo maesi ya unva ne, abuto iwene bɔɔbɔ. ¹³ Kasi anzelu amba ya wo ne yokye: «Zakaliya, saila, pho Nwaphongo aokyi ibondesi sa we. Nwasi wa we Elizabeti amoebotela nwana wa lele, waamolaa nkombo Yoane. ¹⁴ Wamoba na nkyisa nzikye, na bato baikye bamoba na nkyisa pho ya ibotama se. ¹⁵ Pho amoba moto munene o boo pha Nkolo. Etaanywe na maleku naa ekpele eso eekyelangya. Amotonda na Bolobo Bosantu tata o ibuu sa nyango. ¹⁶ Amobuya bana baikye ba Isalayele oka Nkolo Nwaphongo wa be. ¹⁷ Amoya o boo pha Nwaphongo, na bolobo na ná mwiya ndokolo moimosi Eliya, pho ya ibongya ba ango na bana ba be, na ibuya bato baa nzoto nkusi bato ba malondo malaa, pho ababongya pho ya iyamba Nkolo.»

¹⁸ Zakaliya amba ya tuna anzelu yokye: «Namoeba na ye obokye lowo me loli phele? Pho nga na nwasi wa nga tokotoo.» ¹⁹ Emba anzelu amba ya mobuyisa yokye: «Nga nali Gabiliyele, ookoteme o boo pha Nwaphongo. Antomi pho ya iyewole na iyeyimola simo elaa. ²⁰ Maphoo maeyimosi nga mamokyelama imbele saameka Nwaphongo. Kasi otoikyi we anola, wamobutwa mbubu, ootokule wo tata lolu nono mokolo me.»

²¹ Imbele me, bato babaka baziya Zakaliya o nze bakamwaka pho akokoko na boikye o motema nwa elele eekyi bosantu. ²² Watokolo yo, takokaka ikula bawole, abuto ifawole nde na bikyela pho abutwaka mbubu. Emba bato baso

bamba eba obokye aweni lowo onte ya elele eekeyi bosantu.

²³ Waaunva Zakaliya nkolo ye ya etoma o ingambi siinene sa Nwaphongo, abutoo oka ye.

²⁴ Sima ya nwana imbele, Elizabeti nwasi we aekami. Akyekye mibomba makombe matano, amiwolekye yokye: ²⁵ «Kyeka lowo lokyesi Nkolo pho nga, pho amanyee soo o miyo ma bato.»

Mwanze aumosi ibotama sa Yesu

²⁶ Waakoma ibuu sa Elizabeti na makombe motoba, Nwaphongo aesi ya toma anzelu Gabileyele o mokyisi monomo muunene nwa Galileya, nkombo ya nwango Nazalet, ²⁷ oka ngondo monomo owamozala bolonga na lele monomo nkombo ye Zozefu, moto wa ibota sa mokonzi Davidi. Nkombo ya nwana ngondo me Maliya. ²⁸ Mwanze amba ya nyolo oka Maliya amba ya wo ne yokye: «Kumba! Nkolo Nwaphongo aeteye bolaa phe.»

²⁹ Waaoka Maliya maphoo maamana, malondo makyimaka ne, amba mituna ntina ya ikumba me.

³⁰ Emba anzelu amba ya wo ne yokye: «Saila, Maliya, pho ozwe ngolu o miyo ma Nwaphongo. ³¹ Wamoekama, wamobota nwana wa lele, waamolaa nkombo Yesu. ³² Amoba moto munene, baamobanga Nwana wa Owa Ikolo. Nkolo Nwaphongo aamophe eziye ya bokonzi pha nkoko ye Davidi. ³³ Amoba mokonzi pho ya bobele o ingambi sa Yakobo, bokonzi phe eteboofe na suka.» ³⁴ Maliya amba ya wo na anzelu yokye: «Lowo me lam-okyelama ndengye'ye pho nga naino sianga na

lele?» ³⁵ Mwanze amba ya mobuyisa yokye: «Boloḅo Bosantu pha moeyutela, na mwiya ḡwa Owa Ikolo ḡwa moeziba na ɔmele ye, yango mena ḡwana owamobota we amoba mosantu, bamobanga ḡwana wa ḡwaphongo. ³⁶ Kyeka na ḡwana nyɔngɔ Elizabeti ne aekama, amobota ḡwana wa lele na bokoto phe. Yo owa woko bée obokye tabote, ali lolɔ na ibuu sa makombe motoba, ³⁷ pho lowɔ loolekye ḡwaphongo teloli.» ³⁸ Emba Maliya amba ya wɔ yokye: «Nali ḡwanḡwasi wa etoma wa Nkolo. Maso makyelame mi nga bo wɔ we!» Nonɔ wa moika anzelu.

Maliya akye kyeka Elizabeti

³⁹ Nde o sina imbele me, Maliya amba ya kye izele o mokyisi monomɔ mbale eya mangomba o manyete ma Yuda. ⁴⁰ Aesi ya kye nyɔlo o ingambi sa Zakaliya, aesi ya beya Elizabeti. ⁴¹ Wa oka Elizabeti ibeya sa Maliya, ḡwana ooli o ibuu se anyinganaka, emba Elizabeti amba tonda na Boloḅo Bosantu. ⁴² Amba ya wɔ na ḡwesi mokusi yokye: «Opambolami ileka babasi baso, na ḡwana ooli o ibuu sa we apambolami me! ⁴³ Ndengye'ye nyango wa nkolo ḡwa nga aya nkyeka? ⁴⁴ Pho ookyi nga ibeya sa we, kyeka ḡwana anyinga na nkyisa o ibuu sa nga. ⁴⁵ Nkyisa ili na owaanosi: Imowolesi bée pho ya Nkolo yamokyelama!»

Zembo sa Maliya

⁴⁶ Emba Maliya yokye:
«Nakumole Nkolo na ndondo ya nga eso;
⁴⁷ na molimo ḡwa nga motondi na nkyisa

pho ya Nwaphongo mobikye wa nga,
⁴⁸ pho akyekyi moombo we ootoli na ngambo.
 Phele tata lolu, bato baso bamumbanga moto wa
 esengo,
⁴⁹ pho Ekambambasi ankyelesi maphoo manene:
 Nkombo ye ebe esantu.
⁵⁰ Bolaa phe kabokyele oka bato baso bamoile o
 bayoo baso.
⁵¹ Akyesi misala ma ikamwa na mwiya nwa
 eboko ye,
 anyangosi bato baalolendo;
⁵² amanye bakonzi baakusi o biziye ba bokonzi
 ba be,
 atombi bato batebali na ngambo;
⁵³ baawe na nzala abatonze na ntoma,
 na baa ezwele, ababuye maboko pha.
⁵⁴ Asungyi bato ba Isalayele, bato ba etoma be,
 na boumunyakye bolaa phe.
⁵⁵ Eli bo walakyelaka yo bankoko ba banga,
 Abalayama na bana bee pho ya bobele.»
⁵⁶ Maliya amba ikala na Elizabeti phenephe na
 makombe maato, bobele amba ya butwa oka be.

Ibota sa Yoane

⁵⁷ Waakoka mokolo nwa Elizabeti nwa ibota,
 aesi ya bota nwana wa lele. ⁵⁸ Babubaa ne
 na ibota sebaokyi ndengye eya mokyelela Nkolo
 bolaa, bee baso bamba kumba ne. ⁵⁹ Waakokya
 nwana nkolo nwambi, bakyé mobele. Balukaka
 imolaa nkombo ya ango, Zakaliya. ⁶⁰ Emba
 nyango amba ya wo yokye: «Phe! Nkombo
 ye yamoba Yoane.» ⁶¹ Bamba mobuyisa bekye:

«Moto na monomo o ibota sa we tali na nkombo mena!»

⁶² Bamba tuna ango wa nwana na bilembo pho ya iyeba nkombo'ye ekokyi yo ilaa nwana.

⁶³ Zakaliya amba ya onga nwana ibaya wa ikoma, amba koma bobo: «Nkombo ye Yoane.» Emba bato baso bamba kanwa. ⁶⁴ Mina wamwo munoko na lole le loingo, abuto iwoo, abuto ikumbela Nwaphongo. ⁶⁵ Emba babubaa ne babuto ilaa. Na o mangomba maso ma manyete ma Yuda babaka bawo nde maphoo me.

⁶⁶ Bato baso baa okaka maphoo me bamabanzaka o mandondo ma be, bekye: «Nwana oyo amuna ba nza?» Pho nde phele mwiya nwa Nkolo nwabaka ne.

Zembo sa Zakaliya

⁶⁷ Bobele Zakaliya, ango wa nwana, atondaka na Bolobo Bosantu, amba tata isakola bobo:

⁶⁸ «Nkolo apambolame, Nwaphongo wa Isalayele,

pho aesi ya kyeka bato be, abamanye o boombo.

⁶⁹ Alotokolesi kamba Mobikye,

o ibota sa Davidi, moto we wa etoma.

⁷⁰ Nde bo wawoko yo kalakala na noko ya baimosi bee basantu:

⁷¹ Ibikiyi siilomanya o maboko ma bangua ba banga

na o maboko ma bato baso baloine.

⁷² Aweninya bolaa phe oka bankoko ba banga, aumunye sangola ye esantu.

⁷³ Pho Nwaphongo alakyelaka nkoko wa banga Abalayama,

⁷⁴ ilobololo o maboko ma bangua

pho tomokyelele saba na boilakye,

⁷⁵ onte ya bosantu na bosembo o miyo me nkolo iso ya bomoo pha banga.

⁷⁶ Ka we, nwana oomokyee, wamoba moimosi wa Owa Ikolo,

pho wamotambula o boo pha Nkolo pho ya ibongya manzela me,

⁷⁷ pho ya iteya bato bee obokye kaye iya babikya na ilimbisa masumu ma be.

⁷⁸ Eli lowoo la bolaa boikye pha Nwaphongo wa banga.

Pho ya bolaa me, moo motokosi o ikolo moesi ya lokyeka.

⁷⁹ Motokolesi bato baali o enzombi ya iwaa, pho ya ikamba matambe ma banga o nzela ya bose.»

Bolengye pha Yoane Mobatise

⁸⁰ Nwana akolaka na nzoto, akutaka na o molimo. Abaka kabe o mabokye tee nono waakokaka mokolo nwe nwa imiweninya oka bato ba Isalayee.

2

Ibotama sa Yesu

¹ Imbele me, mokonzi Kaisala Ogisito ambyaka mobeko nwa itanga bato baso ba ekolo ya Loma.

² Itanga sa bato saa ntubo sasina sakyelamaka imbele sabaka Kilinus moangyesi wa Siri. ³ Bato baso bakyekeye komisa mankombo, moto na moto o mokyisi nwe.

⁴ Zozefu ne amba ya mana o Nazarete o manyete ma Galileya, amba ya kye o Beteleme

omanyete ma Yuda, waa botaka bée mokonzi Davidi. Pho yo Zozefu abaka moto wa bosoo Davidi. ⁵ Akyendekye komisa nkombo yo na ηwasi we Maliya, owabaka na ibuu. ⁶ Nzuka imbele saba bée o Beteleme, mokolo nwe ηwa ibota ηwakokaka. ⁷ Amba ya bota ηwana wa lele, ηwana we awa oboo. Aesi ya mozinga na bitato, amba ya molangya o kyese ekyelangyisa bée manyama ntoma ya izaa, pho tebaikaka zwa elele ya ilala o ingambi siilasa bée babutu.

Mwanze monom atokolesi babanze ba mampate

⁸ O manyete me, babanze ba mampate babaka balale o manzabi pho ya ibatela mampate ma be. ⁹ Mwanze wa Nkolo monom amba ya batokolele, nkyemo ya Nkolo yamba ya bangyengyele, emba bailaka na boikye. ¹⁰ Mwanze amba ya wo na bée yokye: «Bée saila, pho naesi ya iemola simo elaa, eya mosepelisa bato baso: ¹¹ O mokolo ηwa lolu eye, o mokyisi munene ηwa Davidi, baebotesi Mobikye ooli Masiya, Nkolo. ¹² Kyeka bilembetele baamoeba na bée: Wamokye wene ηwana oo mokyiky bamozyi na bitato, alangyi o kyese ekyelangyisa bée manyama ntoma ya izaa.»

¹³ Mbala yonyo banze basuu baikye bamba ya angana na anzelu owa boo. Babaka bakumbele Nwaphongo bobo: ¹⁴ «Le nkyemo ya Nwaphongo iwenene o ikolo, bese bobo wawa o se oka bato baazingye yo!»

Babanze ba mampate bakye o Beteleme

15 Waabutwa banze o ikolo, babanze ba mampate bamba ya wɔɔnɔ onte ya be, bekye: «Tokyende tee nɔnɔ o Beteleme, tokye wene lowo lokyelami omɔ, loloumosi Nkolo Nwaphongo.»
 16 Bamba yakye omɔ izele, baesi ya kye wene Maliya na Zozefu na nwana o mokyiky alangyi o kyese ekyelangyisa be manyama ntoma ya iza. 17 Waamowene be, bamba imola iso ya bawolekye be pho ya nwana. 18 Emba bato baso babaokaka bakanwaka na mapho maabaka babanze ba mampate bawo. 19 Kasi Maliya abanzaka mapho maso mamana o ndondo ye ambaka baa kamaumunya. 20 Bobele babanze ba mampate bamba ya butwa. Bakumbelaka bonene pha Nwaphongo, bamokumisaka pho ya mapho maso maaokaka be na maawenekye be, pho maso malekanaka nde bowabaimolaka anzelu.

Bakye bele Yesu

21 Waakoka nkolo nwambi sima ya ibotama sa nwana, imbela sa imobele sakokaka, baamba ya molaa nkombo ya Yesu, nkombo eyawoko anzelu phanza nyango saboekamakye.

Maliya na Zozefu bakye teya Yesu o Tempelo

22 Bobele, waakoka mokolo nwa ikye manya sokoto bokowo mobeko nwa Mose, Maliya na Zozefu bamba yakye na nwana o Yelusaleme pho bakye moteya Nkolo. 23 Pho yakomama o Mobeko nwa Nkolo bobo: «Nwana muso ooboti be wa lele wa obo, kabe wa Nkolo.»
 24 Maliya na Zozefu bamba ya ambya na be ibonza bokoongye Mobeko nwa Nkolo: Mankoto

ηwenya mabale maa ngonda naa bana babale
ba mankoto ηwenya maa lombo.

Simeyo akumosi Nwaphongo pho ya Yesu

²⁵ Nzuka o Yelusaleme moto monomo abaka
omo, nkombo ye Simeyo. Abaka moto wa
bosembo, abaka kakumole na Nwaphongo,
ambaka ba kaziya mokolo ηwa moyamanya
Nwaphongo Isalayele ngongo. Bolobo Bosantu
phabaka ne. ²⁶ Bolobo Bosantu pha moimo-
laka obokye etawee bo naino taweni Masiya
owamotoma Nkolo. ²⁷ Emba Simeyo akambemi
na Bolobo, amba yakye o ingambi siinene sa
losambo. O imbele me, baboti ba ηwana Yesu
bamba ya ne pho ya ikye kyela bokoongye
mobeko pho ye. ²⁸ Simeyo amokpe o maboko me,
amba ya phe Nwaphongo melasi yokye:

²⁹ «Uηwanηwa eye, Nkolo, okokye mbunu ya we;
okokyi ile moombo ηwa we awe bose.

³⁰ Pho miyo ma nga maweni ibikiyi sa we,

³¹ saabongye we pho ya bato baso:

³² Ibikiyi me sili moo ηwaamungyengyele
bapakano;

ηwamopheε nkyemo oka bato ba we Isalayele.»

Mapho maawoko Simeyo pho ya Yesu

³³ Ango na nyango wa Yesu bakanηwaka na
ikyimowole be. ³⁴ Simeyo amba bapambola, aesi
ya wo na Maliya, nyango wa Yesu yokye: «Pho
ya ηwana wa we, bato baikye o Isalayele, bana
bamokaa baayoko bamoteme. Amoba elembo
ya Nwaphongo, kasi bato bamole. ³⁵ Emba
maumunya maabombama o mandondo ma bato

mamowenene o phaa. Na we, Maliya, bolosi phamoetubinya ndokolo mumphata.»

Ana, moimosi owa ηwanwasi

³⁶ Yabaka na moimosi monomo wa ηwanwasi, nkombo ye Ana, ηwana wa Fanuele, wa ibota sa Asele. Yo akotwaka na bokusi. Bée na lele we bazala bolonga nde mbula sambo, ³⁷ boβele aesi ya ikala bozengye. Abaka na mambula mako ηwambi mbuka mane. Ana abaka nkolo iso o ingambi sa losambo ikyelela Nwaphongo na moo na mokolo, na imiima ntoma na ná ibondele. ³⁸ Nde o sina imbele me, abuto iphe Nwaphongo melesi. Abuto iwo pho ya ηwana na bato baso babaka baziya obokye Nwaphongo aikole Yelusaleme.

Ibutwa o Nazarete

³⁹ Waunva baboti ba Yesu ikyela ya ongaka Mobeko ηwa Nkolo, bamba ya butwa na ηwana o manyete ma Galileya, o mokyisi ηwa bée Nazarete. ⁴⁰ Nwana akolaka, azwaka bokusi. Atondaka na zebi, na bolaa pha Nwaphongo phabaka mi yo.

Yesu na mbula iko mbuka ibale akye o Tempelo

⁴¹ Mbula na mbula baboti ba Yesu babaka bakyende o Yelusaleme pho ya eyenga ya Ilekana. ⁴² Waakokya Yesu na mambula iko mbuka mabale, baboti bée bakyekye ne bo owameele bée ikyela pho ya eyenga. ⁴³ Waaunva eyenga, baesi ya butwa. Kasi Yesu aikalaka o Yelusaleme, baboti bée saeba. ⁴⁴ Baumunyaka obokye ali na bebi na bée baa imbanga, bamba

kyela nzanga mobimba ya nzela béé sata-moluka. Sima, bamba ya kye moluka oka banaa nyango na oka baebaa na be. ⁴⁵ Kasi waaba béé samozwa, baesi ya butwa o Yelusaleme ikyemimoluka. ⁴⁶ Sima ya nkolo iyato, baesi yakye mozwa o Tempelo azasi onte ya bateye ba mibeko, kabaokye kambe na batuna mituna. ⁴⁷ Bato baso babaka bamookye bakamwaka na malondo me na ná biyano be. ⁴⁸ Waamowene be, bakamwaka na boikye, emba nyango amba ya wo ne yokye: «Ŋwana wa nga, olokyesi babona pho ya'ye? Kyeka nga na ongo tobakyi na ntema o ikolo pho ya ikyemieluka.» ⁴⁹ Amba ya babuyisa yokye: «Be kondukye pho ya'ye? Toebe obokye nasengyesi iba o ingambi sa Tata?» ⁵⁰ Kasi béé tebaikaka sosolo yabawolekye yo. ⁵¹ Bobele Yesu amba ya butwa na béé o Nazarete. Abaka kabatosa. Nyango abanzaka maphoo masoo mamana o ndondo ye. ⁵² Emba Yesu abaka kakole na zebi na ná nzoto, awenenekye moto molaa o miyo ma Nwaphongo na oka bato.

3

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ O mbula ya iko mbuka itano ya bokonzi pha Tibeé Sezale, Poso Pilata abaka moangyesi nwa Yuda. Elode abaka mokonzi nwa Galileya, nwana nyango Philipe abaka mokonzi nwa Itule na Talakonite, Lizania abaka mokonzi nwa Abilene. ² Ana na Kaifa babaka banganga banene ba Nwaphongo. Imbele me Yoane nwana wa Zakaliya, aesi ya imola Simo

ya Nwaphongo o bokye. ³ Yoane abuto ikyemitambula nkyisi iso iili o mokukulu nwa ebale ya Yaladene. Abaka kakyemiwo na bato yokye: «Bongya mandondo ma b̄e, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma b̄e.» ⁴ Ndengye mena, Yoane akokyaka mapho maakoma moimosi Isaya o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto monom̄o kanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!

Omoteyisa nsonga!

⁵ Mangongo maso bamakyzinza,
mangomba na makosi maso bamawalole.

Mangbongbo maso bamaelole;
mabela mali o nzela bamakyzinza.

⁶ Emba bato baso baamba wene bokobikya
Nwaphongo bato.»

⁷ Bato baikye babaka baye oka Yoane pho ababatisa. Yoane abaka kawo na b̄e obokye: «Bee bosoo imele; oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekyeye nza? ⁸ Kyela mapho ma weninya obokye obongye mobesi. Le imiwole obokye: “Ekpele yonyo etelokyele pho Abalayama ali nkoko wa banga.” Nawo na b̄e ngakye Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ⁹ Bambo bongya ikoko pho ya itena nkanga ya nzete. Nwete munso mootemoobote mbuma indaa, baamokpete, baamovaka o nwenya.»

¹⁰ Bato bamba motuna bekye: «Emba tokyele bo?» ¹¹ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Oli na bitobu bibale ba ikolo, apha yonyo na ooli

pha. Oli na ntoma ya iza, akabele ootoli na ntoma.» ¹² Baphutise ba mputi bakaka na bée oka Yoane pho ababatisa. Bamba ya motuna bekye: «Moteye, tokyele bo?» ¹³ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Phutisa mputi nde bo owaetoma be.» ¹⁴ Batuluku bamba ya motuna na bée bekye: «Ka banga tokyele bo?» Yoane amba ya wo na bée yokye: «Bee sanyokolo moto, sabololo moto baphalanga, sakatela moto lowo, bika nde na iphuta sa bée.»

¹⁵ Bato baso babaka bakyele maumunya na ilemela obokye emba Yoane teli nde yo Masiya. ¹⁶ Yoane amba ya babuyisela bée baso yokye: «Nga naebatisa nde na maa, kasi ookoye andekyi na mwiya; sikokyi na iingola nsimbi ya bikoto be. Yo amoebatisa na Bolobo Bosantu na ná nwenya. ¹⁷ Aphisi enyengyele o maboko pho ya inyengyele nkata ya angana na mbuma. Amobomba mbuma o bompemde kasi amotumba nkata o nwenya motemozime.» ¹⁸ Yoane akulaka na teya bato mapho masuu maiikye, abaka kabaimole na Simo Elaa.

Elode Atipasi aakye Yoane o boloko

¹⁹ Yoane aoyaka Elode mokonzi nwa Galileya pho alongaka Elodiade, nwaswa wa mwana nyango; na pho akulaka nakyela mapho mabe maiike. ²⁰ Emba Elode akulaka kyela lowo losuu loobe; laa inyosa Yoane o boloko.

Ibatisama sa Yesu

²¹ Waaunva Yoane ibatisa bato baso, aesi ya batisa na Yesu. Waaba Yesu kabondede, ikolo siesi ya zibwa. ²² Bolobo Bosantu boesi ya

moutela ndokolo inkoto nwenya, ntwesi monomo mouti o ikolo mooka obokye: «Oli Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

23-38 Yesu abaka na manbula phenephe na mako maato wa tata yo etoma ye. Bato batataka iumunya obokye ali ntwana wa Zozefu.

Zozefu abaka ntwana wa Eliya,
 Eliya ntwana wa Matati,
 Matati ntwana wa Lewi,
 Lewi ntwana wa Melekyi,
 Melekyi ntwana wa Yanayi,
 Yanayi ntwana wa Zozefu,
 Zozefu ntwana wa Matatiasi,
 Matatiasi ntwana wa Amosi,
 Amosi ntwana wa Nauma,
 Nauma ntwana wa Esili,
 Esili ntwana wa Nagayi,
 Nagayi ntwana wa Maati,
 Maati ntwana wa Matatiasi,
 Matatiasi ntwana wa Semeyi,
 Semeyi ntwana wa Yozeki,
 Yozeki ntwana wa Yoda,
 Yoda ntwana wa Yoanane,
 Yoanane ntwana wa Leza,
 Leza ntwana wa Zolobabele,
 Zolobabele ntwana wa Salatiyele,
 Salatiyele ntwana wa Neli,
 Neli ntwana wa Melekyi,
 Melekyi ntwana wa Toli,
 Toli ntwana wa Kosama,
 Kosama ntwana wa Elemadama,
 Elemadama ntwana wa Ele,
 Ele ntwana wa Yesu,

Yesu ɲwana wa Elezele,
Elezele ɲwana wa Yolima,
Yolima ɲwana wa Matati,
Matati ɲwana wa Lewi,
Lewi ɲwana wa Simeyona,
Simeyona ɲwana wa Yuda,
Yuda ɲwana wa Zozefu,
Zozefu ɲwana wa Yowama,
Yowama ɲwana wa Eliyakimi,
Eliyakimi ɲwana wa Meleya,
Meleya ɲwana wa Mena,
Mena ɲwana wa Matata,
Matata ɲwana wa Nata,
Nata ɲwana wa Davidi,
Davidi ɲwana wa Yese,
Yese ɲwana wa Yeβeni,
Yeβeni ɲwana wa Boaze,
Boaze ɲwana wa Sala,
Sala ɲwana wa Nasoni,
Nasoni ɲwana wa Aminadaba,
Aminadaba ɲwana wa Alani,
Alani ɲwana wa Eselona,
Eselona ɲwana wa Pelesi,
Pelesi ɲwana wa Yuda,
Yuda ɲwana wa Yakobo,
Yakobo ɲwana wa Izaka,
Izaka ɲwana wa Abalayama,
Abalayama ɲwana wa Tela,
Tela ɲwana wa Nawolo,
Nawolo ɲwana wa Seluga,
Seluga ɲwana wa Leyu,
Leyu ɲwana wa Peloga,
Peloga ɲwana wa Ebele,

Ebele ηwana wa Sela,
 Sela ηwana wa Kainama,
 Kainama ηwana wa Alapakasada,
 Alapakasada ηwana wa Sema,
 Sema ηwana wa Nowa,
 Nowa ηwana wa Lameke,
 Lameke ηwana wa Metusela,
 Metusela ηwana wa Enoka,
 Enoka ηwana wa Yaledede,
 Yaledede ηwana wa Malele,
 Malele ηwana wa Kename,
 Kaname ηwana wa Esini,
 Esini ηwana wa Seti,
 Seti ηwana wa Adamu,
 Adamu ηwana wa Nwaphongo.

4

Zabulu amekyi Yesu

¹ Yesu atondi na Bolobɔ Bosantu, amani o ebale ya Yaladene, Bolobɔ amba ya mokamba o bokye. ² Omɔ, Zabulu aesi yamumeka nkolo makoo mane. Nkolo iso miina, Yesu taikaka zaa, sima me amba yaoka nzala. ³ Zabulu amba ya wo ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wo na ibanga sisi sicutwe mapa.» ⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowo bofo: “Moto etabikye nde na mapa.”»

⁵ Emba Zabulu amba yakyende ne o elele yɔnɔyɔ ya ikolo, amba ya moteya nkyisi iso ili o mokyisi. ⁶ Amba ya wo ne yokye: «Namoephe bokonzi na ngambo ya nkyisi iso mina pho baimphe, nakokyi iphe na moto owa ozingyi nga. ⁷ Ka bo onkusamesi, iso miina yamotwa ya we.»

⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowo bobo: “Wamokusamela nde Nkolo, Nwaphongo wa we, wamosambela nde yo.”»

⁹ Zabulu ambakula yakyende ne o Yelusaleme, akye moteye o songye ya Tempelo, amba ya wo ne yokye: «Boli Nwana wa Nwaphongo, omikumbe o se; ¹⁰ pho buku pha Nwaphongo bowo bobo: “Nwaphongo amotoma banze bee obokye baya ebanza. ¹¹ Na obokye bamoetamba na maboko pho ekolo ya we sa zuma o ibanga.”»

¹² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowo bobo: “Sameka Nkolo, Nwaphongo wa we.”» ¹³ Waunva Zabulu imeka Yesu, amba ya moika akye tee nono o imbele sisuu saamozwana be.

Yesu atati etoma ye o Galileya

¹⁴ Bobele Yesu, na mwiya nwa Bolobo, amba ya butwa o Galileya. Ngambo ye ya tambulaka o nkyisi iso ya manyete ma Galileya. ¹⁵ Abaka kakyemiteya o mangambi ma makyita, bato baso basambaka mateya me.

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

¹⁶ Yesu akyendekye o Nazarete mokyisi nwa kolaka yo. Mokolo nwa Sabata, amba ya nyolo o ingambi ma makyita bowamelekye yo. Amba ya teme pho ya itanga buku pha Nwaphongo. ¹⁷ Bamba ya mophe mokanda nwa moimosi Isaya. Amosingosi, aesi yakye zwa elele eyakoma bee obokye:

¹⁸ «Bolobo pha Nkolo boli mi nga. Anzosi pho ya iya imola babola Simo Elaa.

Antomi pho ya iya iimola bato baa boloko obokye
 baabakondola, na baapholo miyo obokye
 bamokula wene,
 na pho ya iyabikya bato baa minyoko,
¹⁹ pho ya iya imola bato mbula eyamoweninya
 Nkolo ngolu ye.»

²⁰ Emba Yesu amba ya ziba buku abobuyise
 moto wa etoma o ingambi sa makyita, bato
 baso babuto imolembetela. ²¹ Bobele Yesu amba
 ya wo na bee yokye: «Maphoo maatangi nga
 mama makokiyisami lolo pho ya bee baanzokye.»

²² Bee baso basepeleka na Yesu bamba na
 kamwa na maphoo malaa maawoko yo. Bekye:
 «Eye nga njwana wa Zozefu!» ²³ Yesu amba
 ya wo na bee yokye: «Naebi obokye bee wa
 munkpela ete ekye wo obokye: “Munganga,
 omibikya we mampenza.” Wamokula wo na
 nga na obokye: “Tooka iso yaakyela we o
 Kapalanauma, oikyele bomo na wawa o mokyisi
 njwa we.”»

²⁴ Yesu ambakula wo na bee yokye:
 «Nde phele na wo na bee ngakye: Moimosi
 tebamoanole o mokyisi nwe. ²⁵ Nakule bakya
 ngakye: O imbele saka moimosi Eliya, mazengye
 mabaka maikye o Isalayele. Waaba imbele
 me mambula sa noo mbula iyato na makombe
 motoba, zilo sikusi sakyindaka mokyisi munsu.

²⁶ Kasi Nwaphongo taika toma Eliya nono oka
 monomo na mazengye mamana. Kasi amotoma
 nde oka bozengye bonobo phaabaka o Salepeta
 mokyisi njwa manyete ma Sidona. ²⁷ Na wa
 imbele saka moimosi Elize, bato baikye ba maba
 babaka o Isalayele. Na monomo na bee taikaka
 bika. Kasi yabikaka nde Namana moto wa Siri.»

28 Waaoka bato baso baabaka o ingambi sa makyita maphoo me, bee baso baokyelaka Yesu yoo. 29 Bamba ya teme baesi ya tokolo na Yesu o ebonga. Bamba ya kyende ne o ikolo sa ngomba eya tonga bee mokyisi pho bamuukye o se. 30 Kasi Yesu amba ya bolongana onte ya bee nono wakyende yo.

Yesu abikye moto ooli na bolobo bofe

31 Bobele Yesu amba ya kyende o Kapalanauma, mokyisi nwa manyete ma Galileya. Abaka kateya bato nkolo iso ya Sabata. 32 Bato bakamwaka na moteyesi nwe pho abaka kawo na bokonzi bosu. 33 O ingambi sa makyita, moto monomo abaka na bolobo bofe. Amba ya butwa iyanwana na bokusi yokye: 34 «Aa Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyefe, iwe oli Mosantu owa toma Nwaphongo.» 35 Yesu amba ya phaphala na bolobo bofe me amba wo na phango yokye: «Zala bose! Eemba na tokolo onte ya moto oyo.» Bolobo bofe me phaamba ya vaka moto me o se o boo pha bato baso, botokosi saika mokyela na bofe. 36 Bato baso bakamwaka na boikye, bamba mituna onte ya bee bekye: «Maphoo ma moto oyo mali ya bo'ye? Kawo na bokonzi na malobo mabe obokye matokolo, maambe na tokolo.» 37 Emba ngambo ya Yesu ya tambulaka o nkyisi iso.

Yesu abikye bato baikye ba malosi

38 Yesu amba ya tokolo o ingambi sa makyita, amba ya kye nyolo o ingambi sa Simo. Bokyilo pha Simo owa nwanwasi abaka na mowewe

moikye, bamba onga na Yesu obokye amobikya. ³⁹ Yesu amba ya mikpakya mi yo, na ntwesi mokusi amba phaphala na mowewe ntono waamana ntwango, mina wamo aesi ya injwa, abuto ibakyelela. ⁴⁰ Waatate inda bunya, bato baso baabaka na bato ba malosi ndengye na ndengye bamba ya na bée ooli Yesu. Amba ya tandela monomo na monomo maboko, amba babikya. ⁴¹ Malobo mabe maatokoloko onte ya bato baayoko ba malosi maanwanaka obokye: «Oli Nwana wa Nwaphongo!» Kasi Yesu amba phaphala na mango, amakatelaka obokye me sa woo, pho me maebaka obokye yo ali Masiya.

Yesu akye imola Simo Elaa o Yuda

⁴² Waaye bunya Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, aesi ya kyende o elele yonoyo ya bose. Bato baikye babuto imoluka. Waamozwa be, bamba mozimba obokye yo salekana. ⁴³ Kasi Yesu amba wo na bée yokye: «Nasengyesi iimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo o nkyisi iiyoko me. Pho Nwaphongo antoma nde pho ya bomo.» ⁴⁴ Amba ya kyemiteya o mangambi ma makyita maso mali o Yuda.

5

Yesu abangyi baekosi bée baa o boo

¹ Mokolo monomo, Yesu abaka o mokukulu nwa maa maanene ma Genezaleté, bato baikye bamba ya izele oli yo pho ya iya oka iloba sa Nwaphongo. ² Yesu aesi ya wene mato mabale o mokukulu nwa maa maanene. Mato me ya maikaka baso bautaka o maa pho ya akunyola

mandendi ma βε. ³ Yesu amba ya baa ovato βονοβο, yaβaka phaka Simo. Amba wo na Simo obokye tangola vato njwana itakye na mokukulu. Yesu amba ya zala o vato abuto iteya βato.

⁴ Waaunva yo iteya, amba wo na Simo yokye: «Susinya vato o βodiko, emba iwε na βebi na we, ovakye mandendi pho obome swe.» ⁵ Simo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, toosi mokolo mobimba toloikyι βoma na ekpele. Ka pho we oniwο βαβona, na movaka mandendi o maa.»

⁶ Bamba ya vaka mandendi o maa, βamba zwa swe boikye. Mandendi ma βεε matataka naikakwa. ⁷ Bamba ya βanga βebi na βεε βαβaka o vato βoyoko obokye βayabasunga. Βebi na βεε βamba yaa. Bamba tonza mato maso mabale na swe. Mato με malukaka na izinda. ⁸ Wawε ne Simo Petelo βαβona, amba kaa na mabongco o βoo pha Yesu yokye: «Nkolo, mana phenephε na nga, pho nali moto wa masumu.»

⁹ Pho ebe yo ebe βebi ne βαokaka βooβο, pho ya boikye pha swe yaa bomaka βε. ¹⁰ Zake na Yoane, βana βα Zebede, βebi na Simo βayakaka ya βasunga βawenεkye na βεε βooβο. Kasi Yesu amba ya wo na Simo yokye: «Sa ila! Banda lolo otokule βα moosi wa swe, wamobutwa molukyι wa βato.» ¹¹ Emba βamba komya mato o mokukulu, βαesi ya ika iso nono waa βenga βεε Yesu.

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

¹² Waaba Yesu o mokyisi monomo, moto monomo abaka na bolosi pha maba amba ya ooli yo. Wa wenε yo Yesu, aesi ya kusama o βoo

phε, boο nɔnɔ o se, amba nyingonela ne yokye: «Nkolo! Bo ozingyi okokyi imbikya.» ¹³ Yesu amba ya tanda ebɔkɔ, amba mokuma, amba wɔ ne yokye: «Naanosi, bika.» Nde mina wamɔ, maba mamani. ¹⁴ Yesu amba yawɔ ne yokye: «Saika imola na moto mɔnɔmɔ lowɔ lolo. Kasi kyende nde miteya oka nganga ya Nwaphongo boobuto wε, emba ombe ambya ikaɓo bo wa wɔ Mose phɔ ya bato babikyi na bolosi pha maba, phɔ ya iweninya oka bato obokye obikyi phεε.» ¹⁵ Ngambo ya Yesu yatambulaka mboka esɔ. Bato baikye babaka bayangana waali yo phɔ ya iyamooka na iyaluka ibikyi na malosi ma bε. ¹⁶ Kasi Yesu abaka kakyende bɔndeε yo mampenza o bilele ba bose.

Yesu abikye moto owa nyiba makolo

¹⁷ Mokɔlɔ mɔnɔmɔ Yesu abaka kateya. Bafalisayi na bateye ba mibeko babaka wamɔ. Bakyekye miuta o nkyisi iso ya Galileya na ya Yuda na o Yelusalemε. Yesu abaka kabikya bato ba malosi na mwiya ηwa Nkolo Nwaphongo. ¹⁸ Bato bamba moyelela na moto owa nyiba makolo bamophisi miitɔkɔ. Bamba ya luka nzela ya imunyɔsa o ingambi phɔ ya ikyemolangya o boο pha Yesu. ¹⁹ Kasi phɔ ya boikye pha bato, tebaika zwa nzela ya ikoma nɔnɔ ooli Yesu. Bamba ya baa o motɔndɔ ηwaa langyema, bamba bumbola muna motɔndɔ nɔnɔ wa mouya bεε mi sina itɔkɔ onte ya bato o boο pha Yesu. ²⁰ Waawene Yesu ianola sa bε, amba ya wɔ na moto owa nyiba makolo yokye: «Nwεbi na nga, naelimbise masumu ma wε.» ²¹ Bateye

ba mibeko na bafalisayi, babuto imituna bekye: «Moto ookonetola Nwaphongo oyo ani ba nza? Ookokyi ilimbisa masumu nza bo teebe nde Nwaphongo!» ²² Yesu aebaka maumunya ma be. Amba wo na bee yokye: «Bee koumunya babona pho ya'ye? ²³ Iwo na moto obokye: “Masumu ma we malimbisami”, na na iwo ne obokye: “Teme, tambula?” Elekyi bokusi iye ²⁴ Kasi nazingyi obokye bee oebe obokye Nwana wa Moto ali na bokonzi pha ilimbisa masumu wawa o mokyisi.» Emba amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nawo na we, teme, kpa itoko sa we butwa oka be.» ²⁵ Mina wa mo, aesi ya teme o miyo ma bato baso atombi itoko saamolangyaka na be, nono wabutwa yo oka bee na ikyemikumbela Nwaphongo. ²⁶ Bato baso bakanwaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo, na boobo bekye: «Toweni lolo mapho ma ikamwa!»

Yesu abangyi Lewi

²⁷ Bobele Yesu amba ya tokolo, amba ya wene moto monomo nkombo ye Lewi, mophutise wa mputi, azasi o elele ye ya etoma. Yesu amba wo ne yokye: «Imbengye!» ²⁸ Lewi aesi ya teme, aikyi iika iso abangyi Yesu.

²⁹ Emba Lewi amba kyelela Yesu eseleko enene o ingambi se. Baphutise ba mputi baikye na bato basuu babaka o mesa na be. ³⁰ Bafalisayi na bateye ba mibeko bawenekye bofe, bamba ya wo na baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye bee koze, konywe elele yonoyo na baphutise ba mputi na bato ba masumu?»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Baali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, esengyesi na munganga nde bato bali na malosi. ³² Siesi ya banga bato balaa. Kasi naesi ya banga nde bato baabe pho babongole ntema ya be.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

³³ Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Baekosi ba Yoane Mobatise, ebe na baaka bafalisayi bamiime ntoma, bambe na bondele; ka baekosi baaka ya we baze, banywe.» ³⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Mokolo nwa eseleko ya bolonga, okokyi ilasa bato baabangyi yo o eseleko nzala bo molongyi ataa ba na be? ³⁵ Kasi mokolo nwaa moba molongyi saba onte ya be, emba mi nkolo mina, baamilasa nzala.»

³⁶ Yesu amba ya bakpela ete eye: «Moto takokyi ikpa etato ya etobu eenyakune pho ya ietongya na etobu eya booka. Bo akyesi babona, aoti etobu eenyakune, etato ya etobu eenyakune teekoka na etobu eya booka. ³⁷ Nde bomo, moto takokyi iangola maleku maa swaswa o mambongo maaboka. Bo akyesi babona, maleku maa swaswa mamobola mambongo maaboka, maleku ma molukwa o se, mambongo mamootono. ³⁸ Kasi babona phe, maleku maa swaswa bamateye nde o mambongo maaanyakune. ³⁹ Moto etazingye inywa maleku maa swaswa bo ambo nywa maleku maa mpiko, pho amowo obokye: “Maleku maa mpiko malekyi bolaa.”»

6

Yesu ali Nkolo wa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu na baekosi bée balekanaka o manzabi ma ble. Baekosi bée babuto inoko ena ble, baeyinya o matandala bambe za ina mbuma. ² Bafalisai bayoko bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kokyele mapho maakatele mobeko ikyela mokolo nwa Sabata?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi, mokolo monomo yo na bebi ne babaka na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo, akpaka mapa maambyaka bée oka Nwaphongo. Amazaka, aphyekye na bebi ne. Kasi mobeko nwa banga mowoko obokye mapa mamana makokyi izaa nde banganga ba Nwaphongo.» ⁵ Yesu amba ya wo na bafalisayi yokye: «Inwana wa Moto ali Nkolo wa Sabata.»

⁶ Mokolo mosuu nwa Sabata, Yesu amba ya nyoko o Ingambi sa makyita, abuto iteya. Moto monomo owa nyiba eboko ya bolo abaka omo. ⁷ Bateye ba mibeko na bafaliayi babaka bakyekye Yesu naa amobikya moto mona mokolo nwa Sabata pho bazwe nzela ya imophunda. ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Inwa, oteme o boo pha bato baso!» Moto me amba ya inwa, akye teme. ⁹ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Naetune bée, mobeko nwa banga mowoko bo pho ya Sabata? Ikyela bolaa ndee ikyela bofe, ibikya moto ndee imole kawe?» ¹⁰ Yesu amba bakyeka bée baso, amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola

eboko ya we.» Amba ya eyelola, eboko ebongyi.
¹¹ Kasi bateye ba mibeko na bafalisayi batondaka na yoo, babuto iyika ziko onte ya bée pho ya lowoo lookokyi bée ikyela pho ya Yesu.

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹² Imbele me, Yesu akyekye baa o ngomba pho ya ibondele. Alekyinyaka mokolo mobimba omoo pho ya ibondele Nwaphongo. ¹³ Waa ye bunya, amba ya banga baekosi be. Onte ya be, amba ya olo iko mbuka babale, amba ya baphe nkombo ya batoma. ¹⁴ Yabaka: Simo owa phekye yo nkombo ya Petelo, Andele njwana nyango na Simo, Zake, Yoane, Filipe, Batelemi, ¹⁵ Matiye, Toma, Zake njwana wa Alifa, Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi njwa be, ¹⁶ Yuda njwana wa Zake, na Yudasi Isikaliyota, owa ungyaka Yesu.

Yesu kateya, kabikya na baa malosi

¹⁷ Yesu amba ya uta ngomba yo na batoma be, amba ya kye teme o elele yonyo eya langyema. Baekosi bée baikye babaka wamo. Yabaka wamo na moluku njwa bato mwikye bautaka o Yuda mobimba, bautaka o Yelusaleme na o nkyisi ya mbale ya Tula na Sidona. ¹⁸ Bato bayakaka pho ya iya oka Yesu na iluka ibika na malosi ma be. Bato babaka batungyisame na malobo mabe, na bée babikaka. ¹⁹ Bato baso balukaka ikuma Yesu pho phembo yaabaka kytokolo ne yabaka kyibabikya bée baso.

Nkongo na ngongo

20 Emba Yesu amba kyeka baekosi be, amba ya wo na be'e yokyē:

«Nkonzo na be'e baali babola,
pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pha be'e!

21 Nkonzo na be'e bali na nzala unwamwa eye,
pho wa mozwa ntoma ya izaa nzikye.
Nkonzo na be'e baalele unwanwa eye pho
wamoekye!

22 Nkonzo na be'e bo bato baeyine,
bo baele na bo baambe etola,
bambe tanga mankombo ma be'e na bofe
pho koanole Nwana wa Moto.

23 Sepela ba na esengo mokolo nwa moya
mapho mamana,
pho iphuti siinene sieziya o ikolo.
Oefe obokye bankoko ba be'e banyokokoko
baimosi ba Nwaphongo nde bomo.

24 Kasi ngongo ya be'e bato ba ezwele pho
ombozwa esengo ya be'e wawa o se.

25 Ngongo ya be'e baali na iso isengyesi na be'e
wawa o se unwanwa eye,
pho wa mowa na nzala.

Ngongo ya be'e bato baekye unwanwa eye,
pho wamoba o elesi wamba na lela,

26 Ngongo ya be'e bo bato baso baewole na bolaa;
bankoko ba be'e bakyelaka nde babona na
baimosi ba bole.»

Zinga banguna ba be'e

27 «Kasi na wo na be'e baanzokye: Zinga
banguna ba be, kyela bolaa na bato baaeyine,
28 imela bolaa na bato baeyimele bofe, bondele
Nwaphongo pho ya bato baaenyokoko. 29 Bo

moto aewandi engyete o mpakato eya bowe, kula molaalela na mpakato eya boloo. Bo moto aebolosi munkoto nwa we, omole kapke na ena simisi. ³⁰ Kabela moto munso okoeyongye ekpele. Ka bo moto akpe epkele ya we, sakula eonga. ³¹ Kyela na basuu ikyizingye we obokye baekyele yango. ³² Bokozingye nde bato bazingye, wamba zwa iye? Pho na bato ba masumu bazingye baabazingye. ³³ Ka bokokyele bolaa nde na bato baaekyele bolaa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu bakyele nde bomo. ³⁴ Ka bokobekya nde na baaebe we obokye bamoebuyisa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu babekya bebi na bee bato ba masumu pho baababuyisa ndengye eebabekyaki be. ³⁵ Ka bee, zinga banguna ba bee, obakyele bolaa, bekya salemela obokye baabekye we bamoebuyisa. Emba wamozwa iphuti sinene, wamba baa na bana ba Nwaphongo Owa Ikolo. Pho yo ali molaa pho ya bato bate baaphe melesi na bato baa nkamba. ³⁶ Okyelaka bato ngongo bokokyele ango wa bee bato ngongo.»

Sasambisa bebi

³⁷ «Sasambisa bebi, etebaesambisa me. Sanyete bebi, etebaaenyyete me. Limbisa bebi, bamoelimbisa me. ³⁸ Kabela bebi, bamoekabela me. Bamotonza banyanzima ba bee, baa bainisa, baabanyinyina pho batonde na bolaa. Pho, bamoekabela nde bookokabele we bebi.» ³⁹ Yesu ambakula bakpelela ete yokye: «Moto owa pholo miyo takokyi iteya nwebi ne owa pholo miyo nzela. Pho bee baso babale bamokye

kaa o ibela, teli bomo? ⁴⁰ Moekosi na monomo taalekye molakyisi we na maye. Kasi moekosi muno oteye be na bolaa kabutwe nde booli molakyisi we.»

⁴¹ «Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa mwebi na we, kasi ete ya hwete eli o ziyo saka ya we toewene? ⁴² Ndengye'ye okokyi iwo na nwebi na we obokye: "Nwebi, le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we", kasi toewene ete ya hwete eli o ziyo saka ya we? Moto wa bole, taamanya ete ya hwete eli o ziyo sa we, emba wamowene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we.»

Nwete na mbuma ya hwango

⁴³ «Hwete molaa temobote mbuma mbe, na hwete moobe temobote mbuma ndaa. ⁴⁴ Hwete na hwete bamoebe nde na mbuma ya hwango. Tebaa imbe mbuma ya fige o nzete yaa milo, tebaa noko mbuma ya vinyo o nkaa. ⁴⁵ Moto o molaa katokolo mapho malaa maute o ndondo ye. Moto o moe katokolo mapho maabe maute o ndondo ye. Pho iso iikyitolo o munoko hwa moto kyiute nde o ndondo ye.»

Mangambi mabale

⁴⁶ «Pho ya'ye be kombangye: "Nkolo, Nkolo", kasi tokyele ikyi wo nga? ⁴⁷ Na moeteya moto owa ulana na moto okoye oka nga, kaokye mapho ma nga kambe na matosa. ⁴⁸ Alulana na moto okotongye ingambi, aimi mbongu nzindo, akyesi mabanga o motema. Ambitata itonga o ikolo sa mabanga me. Waaya mpela enene, maa ma ebale matombi, maesi ya koma nono

o sina ingambi. Kasi temaiky siuwola pho inganbi me satongamaka na bolaa. ⁴⁹ Ka moto okookye maphoo ma nga kasi tamatosa, aulana na moto monomo katongye ingambi nde o ikolo sa manyete sa ima mbongu ya inyosa mabanga. Waaya mpela, ingambi sizindi, sikaa nde mbala yonoyo siuwo sisoo sisoo.»

7

Yesu abikye Moombo wa mokonzi nwa Batuluku

¹ Waaunva Yesu iwole bato maphoo mamana, ambaka ya kyende o Kapalanauma. ² Omoo, mokonzi nwa batuluku ba Loma abaka na moombo owa loboko yo zinga. Moombo me abaka na bolosi pha iwa. ³ Waaoka mokonzi nwa batuluku me simo ya Yesu, amba ya motomela banaa bakumu ba bayuda pho ya ikye wo ne obokye aya bikya moombo we. ⁴ Waakoma bakumu oka Yesu, bamba butwa inyingonela ne bekye: «Moto oolotomi oyo ali molaa, akokyi obokye omosungye ⁵ pho kazingye bato ba banga, eli na yo moto owa lotongyela Ingambi sa losambo.» ⁶ Bobele Yesu amba ya kye yo na bankumu baatomaka be. Waakoma yo phenephe na ingambi, mokomzi nwa batuluku aesi ya toma bebi ne pho bakye wo na Yesu obokye: «Nkolo, le mitungyisa. Siiky longobana obokye onyolo o ingambi sa nga. ⁷ Yango mena naloti iya nga mampenza oka ya we. Kasi wo nde lowoo lonolo, moombo wa nga amobika. ⁸ Nga na tosa bakonzi ba nga, naambi na ba na batuluku

baa kambe nga. Bo nawoo na monomo na bee ngakye: “Kyende”, ka kyende, bo naani woo na ooyoko ngakye: “Yaka”, kaye. Bo na woo na moombo wa nga ngakye: “Kyela bobo”, kakyele nde bomo.» ⁹ Waaoka Yesu maloba mamana, amba sepela na mokonzi nwa batuluku. Amba ekola boo oka bato baabaka bamobengye, amba wo na bee yokye: «Na wo na bee ngakye naino siweni ianola sa ndengye'ye ebe na o bato ba Isalayele.» ¹⁰ Waaya butwa bato baatomaka bee o ingambi sa mokonzi nwa batuluku, baya kye zwa moombo me abikiyi.

Yesu abikyee nwana wa bozengye

¹¹ Bobele Yesu amba yakye o mokyisi muunene monomo nkombo ya nwanjo Naina. Baesi bee na bato basuu baikye baakyendekye ne. ¹² Waakoma yo phenephe na ibala, baesi ya vana na bato bakyende kunda moto o malita. Yabaka nwana wa lele nde monomo wa nwanjwasi bozengye. Bato baikye ba mokyisi bakyekye mi moukya. ¹³ Waa wene Yesu nwanjwasi me, amookaka ngongo, amba ya wo ne yokye: «Le ilela.» ¹⁴ Yesu amba ya susinya, amba ya kuma ena ephomba. Bato baaephilaka bamba ya teme. Yesu amba ya wo yokye: «Munzenga, na wo na we, langwa!» ¹⁵ Mowee amba ya zala, abuto iwo. Yesu amba ya mobuyisa nyango. ¹⁶ Bato baso bailaka na boikye, bamba butwa iwo bekye: «Moimosi munene atokosi onte ya banga! Nwaphongo aesi na ya bikya bato be!» ¹⁷ Emba ngambo ya Yesu yamba tambula mboka

eso tee nono o Yuda mobimba na o nkyisi yaa mambale pho ya lowo laakyelaka yo.

Motuna nwa Yoane Mobatise

¹⁸ Baekosi ba Yoane bamba kye moimola maphoo maso. Emba Yoane amba ya banga babale mi baekosi be. ¹⁹ Amba ya batoma oka Yesu pho ya ikye motuna obokye: «Eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?» ²⁰ Waakoma bee oka Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Yoane Mobatise alotomi pho ya iya etuna obokye “eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?”» ²¹ Nde o sina imbete me, Yesu abaka kabikya bato baikye na malosi ma be, na bileme ba bee na bato ba malobo mabe, na baapholo miyo. ²² Emba Yesu amba ya buyisa batima ba Yoane yokye: «Kyende kye imola Yoane maphoo maso maaweni bee na maokyi bee; bato baapholo miyo baweni, bato baatono makolo batambusi na bola, bato baa maba babikyi, bato baaloko baokyi, bawe baako, babola baokye Simo Elaa. ²³ Esengo na moto owamoba sabungya ianola se pho ya nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane

²⁴ Waabutwa batoma baatomaka Yoane, Yesu amba ya butwa ituna bato baabaka wamo pho ya Yoane yokye: «Be okyekyi kyela iye o bokye? Nwana nwete kanyingane na ewele? Phe. ²⁵ Ka okyekyi kyeka iye? Moto alati bitobu bilaa? Bato baalate bitobu bilaa na baali na ezwele babe o mangambi ma bakonzi. ²⁶ Ka oombakyi kye kyeka iye, moimisi? Ee, na wo na bee, yo alekyi na moimosi. ²⁷ Pho Yoane eli moto ookowo buku

pha Nwaphongo pho ye bobo: “Nwaphongo awo yokye: Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.” ²⁸ Nawo na b̄e nga kye onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, tewali moto oolekyi Yoane, kasi moto oolekyi bokyiky o Bokonzi pha Nwaphongo, yo mona alekyi Yoane.»

²⁹ Bato baso na baphutise ba mputi bamba mooka, bamba ya anola obokye Nwaphongo ali na bosembo, bamba batisama na Yoane. ³⁰ Kasi bafalisayi na bateye ba mibeko tebaika anola yaa zingaka Nwaphongo pho ya be, bamba na le ibatisama na Yoane.

³¹ Yesu ambakula wo yokye: «Bato ba lollo eye, naabaulinya na nza? ³² Baulana na bana bazasi o munsongo, bayoko bawo na bebi na b̄e bekye: “Toeyulelesi iphengo, toiky bina; toetubesi meembo ma elesi, b̄e toiky lela!” ³³ Pho Yoane Mobatise aesi, taaze mapa, taanywe maleku, b̄e bekye: “Ayeya.” ³⁴ Ka Nwana wa Moto aniyaa, kaze kanywe, b̄e bekye: “Kyeka moto ookoumunya nde iza na inywa; ali ekamba ya baphutise ba mputi na bato baa masumu.” ³⁵ Kasi zebi silaa siebane oka bato baasianole.»

Yesu anyosi o ingambi sa Simo mofalisayi

³⁶ Mofalisayi monomo amba ya banga Yesu obokye akye zaa oka ye. Yesu amba ya kyende omoo, amba ya zala o mesa. ³⁷ Nwanwasi monomo wa ndumba abaka o mokyisi me. Waaoka yo obokye Yesu ali o ingambi sa mofalisayi, amba ya na molangyi monomo nwa motiya

motondi na malasi. Bakyelaka molangyi με na ibanga sibangye βέε alabata. ³⁸ Amba ya τειμε o sima ya Yesu, o makolo με. Abaka kalele, abuto inyobibisa makolo ma Yesu na mbembe ye, kambe ikunyola na suwe ye, kambe mayamba, amba masweya malasi. ³⁹ Waawene mofalisayi owa bangaka Yesu babona, amba miwole yokye: «Bo moto oyo abakyi owaakolo moimosi, nde aebi obokye ηwanwasi ookomokume oyo ali ndumba.» ⁴⁰ Emba Yesu amba ya wo na mofalisayi yokye: «Simo, nali na ηwana lowoo wa iewole.» Simo amba ya wo ne yokye: «Moteye, woo.» ⁴¹ Emba Yesu yokye: «Moto monomo abekyaka bato babale baphalanga. Monomo abekaka nkama itano ya baphalanga ba bibende, oyoko abekaka makoo matano ma baphalanga ba bibende. ⁴² Kasi waaba βέε sakoka iita ena mbongo, amba balimbisa βέε baso babale. Onte ya βέε baso babale, owa molobo zinga moto obalimbise na mbongo nza?» ⁴³ Simo yokye: «Pho ya nga, naumunya obokye eli olimbise βέε na mbongo enene.» Yesu amba wo ne yokye: «Olongyi.»

⁴⁴ Amba miekpinya oka ηwanwasi με, amba wo na Simo yokye: «Oweni ηwanwasi oyo? Nanyosi o ingambi sa we, toikyi mpe maa maikunyola makolo. Kasi yo, akunyosi makolo ma nga na mbembe ye, ambi ya maololo na suwe ye. ⁴⁵ Toikyi nyangyela, kasi yo, tata onyosi nga wawa, kaina βεβε makolo ma nga. ⁴⁶ Toikyi nsweya malasi o moto, kasi yo, answeye malasi o makolo. ⁴⁷ Yango mena nawo na we ngakye lozingo le lonene oka nga loweninye obokye

masumu me maikye maso malimbisami. Kasi ootoikiyi bée limbisa na maphoo mabe maikye, taaweninya lozingo loikye.»⁴⁸ Emba Yesu amba ya wo na nwanwasi me yokye: «Masumu ma we malimbisami.»⁴⁹ Baabaka baze ne babuto imituna bekye: «Moto oyo ambi ba nza pho ya ilimbisa na masumu?»⁵⁰ Yesu amba ya wo na nwanwasi me yokye: «Ianola sa we siebikye. Kyende na bolaa.»

8

Babasi baakyeke mi baa na Yesu

¹ Sima, Yesu amba kyende o nkyisi iinene na inkyikiyi, kakye miteya na ikye miimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo. Baekosi iko mbuka babale bakyeke mikyene, ² na babasi basuu baabikya yo na malobo mabe na malosi. Yabaka Maliya, okobangye bée Maliya ma Magadala, owa tokoloko bée malobo mabe sambo, ³ Zaani nwasi wa Kuza, monomo wa bato baakyele etoma na Elode Atipasi, Suzani na basuu baikye, bée baso basungaka Yesu na baekosi bée na mbolo ya be.

Ete ya mophikiyi

⁴ Bato baikye bakyeke miuta o nkyisi iinene ba yakaka oka Yesu. Emba Yesu amba bakpela ete eye: ⁵ «Moto monomo akyeke phika ndemo o inzabi se. Waaba yo kakye miphika, ndemo iyooko yakaka o nzela. Batambusi baikyiti, manyosi baikomosi. ⁶ Ndemo iyooko yakaka o manyete mali na mabanga, itokosi, kasi inyiti pho teizwe mpiyo. ⁷ Ndambo ya ndemo iyooko

yakaka onte ya milo. Nzete ya milo ikosi molongo na ndemo me, kasi milo miikyetitise. ⁸ Ndambo ya ndemo iiyoko yakaka o manyete malaa. Ikosi, ifoti mbuma mikama na mikama.» Yesu amba kula wo yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye.»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

⁹ Baekosi ba Yesu bamba ya motuna bekye: «Ete mena kyelukye iwɔ bo?» ¹⁰ Amba babuyisa yokye: «Beε, Nwaphongo aephe iyeba ba sekyele ba bokonzi phe, kasi bato baayoko baokye nde na bite. “Pho bakyekye kasi tebaawene, baokye kasi tebaasolo.”»

Yesu kalimbole ete ya mophikiyi

¹¹ Yesu amba ya wo na baekosi beε yokye: «Okyemela ntina ya ete me; ndemo, eli iloba sa Nwaphongo. ¹² Nzela eli bato baakye iloba. Kasi Zabulu kaye, kaya manya iloba o mandondo ma beε pho beε saanola, beε saamba na bika. ¹³ Manyete maangana na mabanga, eli bato baokye iloba sa Nwaphongo, ba sianole na nkyisa, kasi iloba me tesili na nkanga. Baanole nwana imbele, sima waaye nkaka bale sina iloba. ¹⁴ Ndemo yaa kaa onte ya milo eli iloba sa Nwaphongo siokye bato, kasi matungyisi, na ezwele na bisengo ba mokyisi kyi baphembya, emba mbuma ya beε kyiukwe nde bouko. ¹⁵ Ndemo yaa kaa o manyete malaa eli iloba sa Nwaphongo siiokye bato na ndondo yonoyo. Basibombe, bambe na phila ianola sa beε nono waabote beε mbuma.»

Ete ya tala

¹⁶ «Moto bo alose tala, taaekukya na katini naa taaenyōsa o se ya ntangye. Kasi kaeteyε o ikolo pho bato baso baanyolo o ingambi bawene na bolaa. ¹⁷ Maphoo maso maa bombama mamowenene o phaa o minyo ma bato, na maphoo ma sekyele mamoebana. ¹⁸ Nde koebe na mookyelesi nwa bεε nwa maphoo! Pho, moto ooli na nwana epkele baamobakyisela. Kasi moto ooli pha, bamobololo na nwana ndambo obakyi ne.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu

¹⁹ Nyango wa Yesu na bana nyango na Yesu bayakaka ya mokyeka. Kasi te baikaka koka ikoma wali yo pho ya boikye pha bato. ²⁰ Bamba ya imola Yesu obokye: «Nyongo na banaa nyongo bali o ibanda, bazingye iyewene.» ²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama na banaa mama eli bato ba okye iloba sa Nwaphongo, bambe na sikyelela.»

Yesu azibise eweεε na kanda

²² Mokolo monomo Yesu amba ya baa o vato yo na baekosi bεε. Amba ya wo na bεε yokye: «Tokatisa o mbale ya mokukulu nwa maa manene muna.» Bamba ya kyende. ²³ Waaaba bεε bakatisa, Yesu aesi ya lala ebu. Mbala yonyo, eweεε ekusi etati ikyela o maa maanene, maa mabuto inyolo o vato. Babuto miiwaa. ²⁴ Baekosi bamba ya susinya oli Yesu, bamba moumola bεkye: «Moteye, Moteye, to-mowa!» Waaumwa Yesu, amba ya zibisa eweεε na kanda, sakoko iesi yaema. Maa maamba ya

butwa bose. ²⁵ Yesu amba ya wɔ na baekosi yokye: «Ianola sa bɛɛ sili wa?» Kasi bawɛɛkye bɔɔbɔ, bamba kamwa, bamba wɔɔɔ bɛɛ na bɛɛ bɛkye: «Moto oyo ambi ba nza? Kaambya mitindo, na ewɛɛ na maa kyimookye!»

Yesu abikye moto ooli na malɔɔ mabe

²⁶ Bɔbɛɛ bamba ya koma o mokyisi nwa Gene-salɛɛ moli o mokukulu nwa maa ma Galileya.

²⁷ Waa abwa Yesu o vato, moto monɔɔ wa mokyisi mɛ aesi ya mɔbɛnga. Moto mɛ abaka na malɔɔ mabe. Tata kalakala, taalate na bitobu, taabe na o ingambi, kasi kabe nde o malita.

²⁸ Waawɛɛ moto oli na malɔɔ mabe Yesu, amba ya anwana nwanɛ, amba yakaa o makolo mɛ, amba ya wɔ na bokusi yokye: «Yesu Nwana wa Nwaphongo owa Ikolo, nga na wɛ lowɔ iye? Na ongye na wɛ, sankyela bɔbɛ!»

²⁹ Awɔkɔ babona phɔ Yesu awɔkɔ na bɔlɔɔ bɔbɛ obokye bɔtɔkɔlɔ. Bɔlɔɔ phabaka bomoakya mbala nzikye; emba babaka bamokangye na munyɔlɔlɔ na mabɔkɔ na makolo, kasi mbala iso abaka kabile muna munyɔlɔlɔ, emba bɔlɔɔ mɛ phabaka bomovakye o bokye. ³⁰ Yesu amba ya motuna yokye: «Nkombo ya wɛ nza?» Amba ya anola yokye: «Nkombo ya nga Boikye». Awɔkɔ babona phɔ malɔɔ mabe maikye mamunyɔlɔkɔ.

³¹ Malɔɔ mɛ mamba nyingonela na Yesu mɛkye: «Salovaka o ibela siinɛɛ siizindo!»

³² Yabaka wamɔ bokanda bonɛɛ pha mangulu mabaka makye miluka ntoma ya iza o ngomba. Malɔɔ mabe mɛ mamba ya wɔɔ na Yesu obokye: «Ololɛ tonyɔlɔ o mangulu

mama!» Yesu amba maanolela. ³³ Mbala yonoyo malobo mabe mambatolo oka moto me mambakye nyolo o mangulu. Bokanda pha mangulu bosso phaamba ya uta o ikolo sa ngomba nono wakye phango mivaka o ebale nono waazinda mango. ³⁴ Waawene babanze ba bokanda pha mangulu lowoo lolekaa, bamba ya lota mambangu, bamba kye imola simo me o Genesalete na o nkyisi yaa mambale. ³⁵ Bato bamba ya kye kyeka lowoo lolekaa. Waakoma bée waali Yesu, bamba ya zwa moto ootokosi bée malobo mabe azasi o makolo ma Yesu, alati bitobu, abuto na bolaa. Emba bato bamba iila. ³⁶ Baawenekye maso malekaa, bamba ya imola bebi ndenge ebikiyi moto oobakiyi na malobo mabe. ³⁷ Emba bato baso ba Genesalete bamba ya onga na Yesu obokye amane o mokyisi nwa bée pho babaka na boobo. Yesu amba ya kpela o vato nono waabutwa yo. ³⁸ Moto owatokoloko bée malobo mabe amba onga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, le nakyende na we!» Kasi Yesu amba wo ne yokye: ³⁹ «Butwa oka ya we! Kye imola iso ikyesi Nwaphongo pho ya we!» Bobele moto me amba ya kye mimola o mokyisi munso maphoo maakyesi Yesu pho ye.

Yesu abikye Nwana wa Yailo na nwanwasi owa bolosi pha malongo

⁴⁰ Waabutwa Yesu o mokukulu moyoko nwa maa maanene, bato baikye bamba ya moyamba pho babaka bamoziya. ⁴¹ Moto monomo nkombo ye Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita, amba ya mivaka o makolo ma Yesu aesi ya onga Yesu

obokye aye o ingambi se. ⁴² Pho ηwana we nde monomom wa ηwanwasi, wa mbula iko mbuka ibale ali nde mowe. Waaba Yesu kakyende omom, bato baikye ba mokatitisa mboka esom sa bongom itambula.

⁴³ Nwanwasi monomom owa bolosi pha malongo abaka wamom. Mbula iko mbuka ibale malongo mabaka mamotokolom nde botokosi satenya. Aunvaka mbolo ye isom yaabaka ne phom ya iphuta ba muunganga, kasi na moto monomom taika koka imobikya. ⁴⁴ Amba yaa o sima ya Yesu, aesi yakuma songye ya etobu ya Yesu, mina wamom, malongo maesi ya tenya. ⁴⁵ Yesu amba yatuna yokye: «Oonkumi nza?» Basom bamba anola bekye banga phe. Petelo amba ya wom na Yesu yokye: «Moteye, eli bato baikye baezingyi, baa ekatitise.» ⁴⁶ Kasi Yesu yokye: «Moto monomom ankumi, phom naokyi phembom etokosi o nzoto ya nga.» ⁴⁷ Nwanwasi aesi ya wene obokye bamoebi. Na itekyenelom sison, amba ya kye mivaka o makolo ma Yesu. O boom pha bato basom amba ya moimola ntina eemokumi ne na boobikyi yo. ⁴⁸ Yesu amba ya wom ne yokye: «ηwana wa nga, ianola sa we siebikye, kyende na bolaa.»

⁴⁹ Waaba Yesu kawom babona, moto monomom ambauta o ingambi sa Yailo, mokonzi ηwa ingambi sa makyita. Amba ya wom ne obokye: «ηwana wa we wa wanwasi awee, sakula tungyisa Moteye» ⁵⁰ Kasi Yesu abaka kamookye bokom wom yo. Amba wom na Yailo yokye: «Saila, ba nde na ianola, ηwana wa we amobika.» ⁵¹ Waakoma Yesu o ingambi sa Yailo, taikaka anola obokye

bato basuu banyolo ne, manya nde Petelo, Yoane, Zake na ango na nyango wa nwana. ⁵² Bato baso babaka balele na imiima pho ya nwana. Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bée salela! Taikiya waa, alasi nde ebu.» ⁵³ Kasi bato bamba moekye. Pho baebaka obokye nwana ambo waa. ⁵⁴ Kasi Yesu amba mophila o eboko, amba anwana yokye: «Nwana, inwa!» ⁵⁵ Nwana akuli butwa na bomoo, aesi ya unwa. Emba Yesu amba ya wo na bée obokye bamophe ntoma ya izaa. ⁵⁶ Baboti ba nwana bakamwaka na boikye kasi Yesu amba bakatela obokye bée saimola na moto maphoo maalekaa.

9

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale (Matiye 10.5-15; Malako 6.7-13)

¹ Yesu amba ya angyinya baekosi iko mbuka babale. Amba ya baphe mwiya na bokonzi pha itokolo malobo maso mabe na ibikya malosi. ² Sima, amba batoma ikye mimola Bokonzi pha Nwaphongo na ikye mibikya bato ba malosi. ³ Amba ya wo na bée yokye: «Ookokye bée o imbanga, saphila ekpele na yonoyo: Ebe motuu, ebe ikuba, ebe ntoma, ebe na baphalanga. Moto na monomo saphila basimisi babale. ⁴ Bo baeyambi o ingambi sonoso, obee nde wamo tee nono waamumana bée o mokyisi me. ⁵ Ka bo bato ba mokyisi monomo tebaeyambi, mana o mokyisi me, lasa mobulubutu nwa mokyisi nwa bée mooli o matambe ma bée pho ya ibaweninya obokye bakyesi bofe.» ⁶ Emba baekosi bamba

ya kyemde, baesi ya lekana o nkyisi iso ikye miimola Simo Elaa na ikye mibikya bato ba malosi.

*Elode kamitune pho ya Yesu
(Matiye 14.1-12; Malako 6.14-29)*

⁷ Mokonzi Elode aokaka maphoo maso malekane. Malondo mambaunva ne. Pho bato bakyi bawoko pho ya Yesu obokye: «Eli Yoane Mobatise akundoo.» ⁸ Bana bekye: «Eli Eliya atokosi!» Baayoko bekye: «Eli monomo na baimosi ba Nwaphongo akundoo!» ⁹ Kasi Elode yokye: «Yoane, nga mampenza namotena moto. Kasi moto ookokule oka nga na ngambo eso oyo nza?» Yango mena Elode alukaka iwene Yesu.

*Yesu azepe bampele nkoto itano
(Matiye 14.13-21; Malako 6.30-44; Yoane 6.1-14)*

¹⁰ Waaya butwa be, batoma bamba ya imola Yesu maphoo maso maakyelaka be. Yesu amba ya kye na bee o mokyisi moobangye bee Betesaida. ¹¹ Kasi waaeba bato obokye akye, bato baikye bamba mobenga. Yesu amba bayamba, amba butwa ibawole pho ya Bokonzi pha Nwaphongo na ibikya babaka na phowa ya ibika. ¹² Wa tata ikoma nkoko, batoma iko mbuka babale bamba ya wali Yesu baesi ya wo ne obokye: «Buya bato baso pho bakyende o nkyisi yaa mambale na oka bato baali o manzabi, pho bakye luka bilangyi na ntoma ya izaa. Pho wawa toli mi elele ya bokye.» ¹³ Kasi Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee mampenza o baphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Toli nde na

mapa matano na swe ibale bobele. Ozingyi obokye tokye omba ntoma ya izaa pho ya bato baso baba?» ¹⁴ Bampele phenephe nkoto itano babaka wamo. Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Obazasa biboko biboko ba bato mako matano matano.» ¹⁵ Baekosi bamba kyela nde bomo, bamba zasa bato baso. ¹⁶ Yesu amba ya kpa mana mapa matano na swe ibale. Amba ya tomba miyo o ikolo, apambosi mapa na ina swe. Amba ya makyese, amba ya phe baekosi bese pho bakabele bato. ¹⁷ Bato baso bamba zaa, bamba oka. Bamba ongo bikyesi bya otwaka be, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale.

*Petelo awo yokye Yesu ali Masiya
(Matiye 16.13-19; Malako 8.27-29)*

¹⁸ Mokolo monomo Yesu na baekosi bese bakyeke bendele o elele yonyo ya indende. Yesu amba ya batuna yokye: «Bato bawo obokye nga nali nza?» ¹⁹ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawo bekye: “Iwe Yoane Mobatise, bana bekye: Iwe Eliya, baayoko bane wo bekye: Iwe oli monomo na baimosi ba Nwaphongo baa phanza akundoo.”» ²⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Ka bese, kowo obokye nga nali nza?» Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya owa lotomela Nwaphongo.» ²¹ Yesu amba bakatela na bokusi obokye bese saloimola na moto. ²² Emba Yesu amba ya bakya yokye: «Nwama wa Moto asengyesi ioka bolosi boikye. Bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko baamolese. Baamoboma. Kasi o sima ya nkolo iyato, amokundwa.»

Ndengye ya ibenga Yesu

²³ Sima, Yesu amba ya wɔ na bato basɔ yokye: «Bo moto kazingye imbenga, alee iumunya phɔ ya nzoto ye, anyanya ekulusu ye mokolo na mokolo ambe mbenga. ²⁴ Phɔ, moto ozingyi ibikya bomɔɔ phe aabobungya. Kasi moto owa mobungya bomɔɔ phe phɔ ya nga aabobikya. ²⁵ Bo moto azwe ezwele ya mokyisi munsɔ, kasi bo ambi bungya bomɔɔ phe naa ani booto yo mampenza, amozwa itomba iye? ²⁶ Bo moto kaokye sɔɔ phɔ ya nga na phɔ ya maloba ma nga, inga Nwana wa Moto, na nga namooka sɔɔ phɔ ye me, waamoya nga na nkyemɔ ya nga, na eyaaka Tata na eyaaka banze basantu. ²⁷ Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye bana o nte ya bɛɛ bali wawa ete bawe phanza saika wene Bokonzi pha Nwaphongo.»

Petelo, Yoane na Zake baweni Yesu o nkyemɔ ya Nwaphongo (Matiye 17.1-8; Malako 9.2-8)

²⁸ Nkolo ηwambi sima ya maphɔɔ mamana Yesu amba ya kpa Petelo, Yoane na Zake amba ya baa na bɛɛ o ikolo sa ngomba phɔ ya ibɔndele. ²⁹ Waaba Yesu kabɔndele, soo phe phamba ya butwa ndengye esuu, na bitobu bɛɛ bamba ya butwa bitane pɛɛɛ. ³⁰ Mbala yɔnɔyɔ, bato babale babutwaka basolole na Yesu, yabaka: Mose na Eliya, ³¹ babawenɛkye balungami na nkyemɔ eya ikolo. Mose na Eliya babaka bawɔnɔ na Yesu phɔ ya mowesi ηwa mokye yo waa o Yelusaleme. ³² Petelo na bɛbi ne bawaka na ebuu. Waaumwa be, bamba ya wene nkyemɔ

ya Yesu na bato babale babaka batemi ne. ³³ Imbele saluka Mose na Eliya iika Yesu, Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye toikale wawa. Tomotonga ndalaku iyato: Mōnōmō phō ya we, mōnōmō phō ya Mose, mōnōmō phō ya Eliya.» Kasi Petelo taikaka eba yaabaka yo ka woo. ³⁴ Waaaba Petelo kawo babona, ipata sōnōsō siesi ya baziba. Waa baziba impata, baekosi bawenekye bōōbō. ³⁵ Uta o ipata, ηwesi mōnōmō ηwaokanaka mowō obokye: «Oyo ali Nwana wa nga, oosi nga, omookye!» ³⁶ Waaunva iokana ηwesi mamuna, baweni Yesu nde yo mampenza. Baekosi baesi ya ikala bose, mi nkolo me, tebaikaka imola na moto maphō maawenekye be.

Yesu abikye munzenga mōnōmō ooli na bolōbō bofe

(Matiye 17.14-18; Malako 9.14-27)

³⁷ Sima ya mokolo mōnōmō, Yesu na baekosi bēe baato bamba ya uta ngomba. Moluku ηwa bato moikye ηwaamba yakye vana ne. ³⁸ O nte ya moluku ηwa bato babana, moto mōnōmō abaka kaanjwane yokye: «Moteye, naebondi, okyeye ηwana wa nga wa lele, phō ali ηwana wa nga nde yo mōnōmō!» ³⁹ Mbala nzikye bolōbō bofe bomoakya, ηwana kabutwe ianjwana, bomunyingyinya na bokusi, kabutwe itōkolo luulu o munōkō, bomunyōkolo emba teboomane ne bomanela. ⁴⁰ Naongakyi na baekosi ba we obokye batōkolo bolōbō me, kasi tebaikyi bokoka.» ⁴¹ Yesu amba ya wo yokye: «Bee bato babe na baazanga ianola. Nasengyesi

ifa na bée na ikanga motema pho ya bée tee nɔnɔ imbɛɛ iye?» Emba amba ya wo na moto me yokye: «Yaka na nwana wa we wawa.»
⁴² Waakoma nwana phenephe na Yesu, bolobo bofe phaamba movaka o se, phaamba muny-
 ingyinya na bokusi. Kasi Yesu amba ya phaphala
 na bolobo bofe me, amba bikya nwana, emba
 amba mobuyisa ango. ⁴³ Bato baso bamba
 kamwa na bonene pha Nwaphongo.

*Yesu akuli imola iwa se
 (Matiye 17.22-23; Malako 9.30-32)*

Waaba bato baso bakamwe na maso makyele
 Yesu, Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye:

⁴⁴ «Oka na bolaa maphoo mamoevole nga
 unwanwa eye: Bamoungya Nwana wa Moto o
 maboko ma bato.» ⁴⁵ Kasi baekosi tebaikaka
 eba ntina ya maphoo mamana. Mayele ma bée
 temaikaka ingwa pho ya isosolo, bambaka na
 lota ituna Yesu ntina ya lowoo me.

*Olekyi bebi na ngambo nza?
 (Matiye 18.1-5; Malako 9.33-37)*

⁴⁶ Mokolo monomo, baekosi bamba yaika ziko
 pho ya iyeba nza oolekyi bebi na ngambo. ⁴⁷ Yesu
 aebaka maumunya ma be. Amba ya kpa nwana
 monomo oo mokyɛ, amba ya moteye phenephe
 ne. ⁴⁸ Amba ya wo na bée yokye: «Owa
 moyamba nwana oyo na nkombo ya nga, mena
 anzambi nga mampenza. Ka oonzambi, ayambi
 na moto owa ntoma. Pho oolekyi mokyee onte
 ya bée baso, yo mono oolekyi na ngambo.»

Otoo eyine ali mbale na ƒe
(*Malako 9.38-40*)

⁴⁹ Yoane amba ya wɔ na Yesu yokye: «Moteye, toweni moto mɔnɔmɔ katokɔlɔ malɔɔ mabe na nkombo ya wɛ. Tounvakyi mokatela phɔ taebengye na ƒanga.» ⁵⁰ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Samokatela, phɔ otoo eyine ali mbale na ƒe.»

Bato ƒa mokyisi mɔnɔmɔ ɔwa Samaliya ƒalɛɛ iyamba Yesu

⁵¹ Waakoma imbeɛ sa Yesu sa imana o mokyisi mumu phenephe, amba ya kana ita kyende o Yelusaleme. ⁵² Amba ya toma ƒatima phanza. Bamba ya kyende o mokyisi mɔnɔmɔ ɔwa Samaliya phɔ ya ikye ƒongya iyaa se. ⁵³ Kasi ƒato ƒa mokyisi me ƒa lekye imoyamba phɔ kaya kyende o Yelusaleme. ⁵⁴ Waawene Zake na Yoane ƒabona, ƒamba ya wɔ na Yesu ƒekye: «Nkolo, ozingyi obokye totome nkakye eute o ikolo eƒakpelemele ƒaunve?»

⁵⁵ Kasi Yesu amba ya ekpana bili ƒe, amba ƒakatela na bokusi. ⁵⁶ Emba ƒamba ya kyende o mokyisi mosuu.

Baazingye ibenga Yesu
(*Matiye 8.19-22*)

⁵⁷ Waaba ƒɛɛ o nzela, moto mɔnɔmɔ amba ya wɔ na Yesu yokye: «Namoefenga mbale eso eya mokyemikye wɛ.» ⁵⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyɔsi ma ikolo mali na moɔɔ; ka Nwana wa Moto tali na ná elele ya ilangya moto.» ⁵⁹ Yesu amba ya wɔ na moto mosuu yokye: «Imbengye!» Kasi moto

mōna amba ya mobuyisa yokye: «Taandε nataa kyε kunda tata.» ⁶⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Lε bawe bakunde bawee ba bε; kasi iwε, kyendε kyε imola Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁶¹ Moto mosuu amba kula ya wɔɔ na Yesu yokye: «Nkolo, namoebenga; kasi tandε nakye wεnεnε mbala eya suka na ibota sa nga.» ⁶² Yesu amba ya wɔ nε yokye: «Moto ombo tata ikyela o inzabi, bo akuli buya miyo na munsima yo mōna taika kyelama phɔ ya Bokonzi pha Nwaphongo.»

10

Yesu atomi baekosi makoo sambo mbuka babale

¹ Sima ya maphɔɔ mε, Nkolo Yesu amba kula ya ɔlɔ bato basuu mako sambo mbuka babale. Amba ya batoma babale babale o boo o nkyisi yaamokye mikye yo. ² Amba wɔ na bεε yokye: «Mbuma ya inɔko ili nzikye o inzabi, kasi bato baetoma tebali baikye. Onga na mokolo inzabi atome bato baetoma baikye phɔ baya munɔkyele mbuma. ³ Kyendε! Naetomi ndokolo mampate o nte ya mangɔɔ. ⁴ Saphila baphalanga, ebe ikuba, ebe bikoto. O nzela, sakyemiteme phɔ ya iphe bato mambote. ⁵ Waamunyɔlɔ bεε o ingambi sɔnɔsɔ, kota wɔ phanza bobo: “Bose bo bee o ingambi sisi!” ⁶ Bo moto wa bose ali wamɔ, bose pha bεε phamoikala nε, ka bo moto wa bose tali, bose pha bεε phamoebutolela. ⁷ Ba nde o ingambi mε, za ombe na nywa iso yaamoephe bε. Phɔ moto wa etoma asengyesi izwa iphuti se. Sakula kyeluka iba babutu o mangambi masuu.

⁸ Waamunyolo b̄e o mokyisi m̄on̄om̄o, bo bato ba mokyisi me baeyambi, zaa yaa moephe b̄e. ⁹ Bikya bato ba malosi bali om̄o, emba w̄o na bato bas̄o obokye: “Uḡwanḡwa eye Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi oli b̄e!” ¹⁰ Kasi waamunyolo b̄e o mokyisi m̄on̄om̄o, bo bato ba mokyisi me te baeyambi, t̄okolo o mus̄onḡo ow̄o na bato me obokye: ¹¹ “Tolasee mobulubutu ḡwa mokyisi ḡwa b̄e moobandemakyi o matambe ma banga, toeyikyesi ḡwango. Oombe nde eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe.” ¹² Naw̄o na b̄e nga kye mokolo ḡwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi maamuna yamoleka eya Sod̄om̄o.»

*Nkyisi iile ianola Yesu
(Matiye 11.20-24)*

¹³ «Nḡonḡo ya we mokyisi ḡwa Kolazina, nḡonḡo ya we mokyisi ḡwa Betesaida! Pho bilekyesako bakyelaka nga oka b̄e, bo na bikyelaka nde o Tula na o Sidona, bato ba nkyisi me nde baunva lata manḡo, nde bamiinga mbutu pho ya iweninya obokye ba bongyee mobesi ḡwa b̄e. ¹⁴ Yango mena mokolo ḡwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya b̄e yamoleka eyaaka Tula na Sidona. ¹⁵ Na we, mokyisi ḡwa Kapalanauma, koununya obokye wamo baa n̄on̄o o ikolo? Wamouta n̄on̄o o mokyisi ḡwa bawee.» ¹⁶ Yesu ambakula ya w̄o na baekosi b̄e yokye: «Moto okoeyokye, kanzokye; moto okoel̄e, kand̄e; ka moto okond̄e, kal̄e Yo owantoma.»

Ibutwa sa baekosi mako sambo mbuka babale

¹⁷ Bobele, baekosi mako sambo mbuka babale bamba ya butwa na nkyisa boikye bekye: «Nkolo, na malobo mabe malookye wa phaphale banga na mango na nkombo ya we.» ¹⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawenekye Molemba kabiya, kaute o ikolo ndokolo munkakasi. ¹⁹ Okyemela, naephekye bokonzi pha ikyita manzoo na maphalakasa saekyela ekpele, na unva bokusi bosoo pha munguna. Ekpele yonyo teekoyi iekyela bofe. ²⁰ Kasi bee sa kumba pho malobo mabe maeyokye, kumba nde pho Nwaphongo akoma mankombo ma bee o ikolo.»

Yesu ali na nkyisa

²¹ Imbele me, Yesu atondi na nkyisa ya Bolobo Bosantu, amba ya wo yokye: «Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melisi pho ya maphoo mabombela we bato ba malondo na baaekola, omaweninye oka bato baate bali na ngambo. Phele, Tata, wazinga obokye wabee baabona. ²² Tata aambya maphoo maso o maboko ma nga. Moto na monomo taefe Nwana bo teebe Tata, ebe moto takoyi eba Tata bo teebe Nwana na baazingyi njwana ibaweninya booli Tata.» ²³ Emba Yesu amba ya miekpinya oka baekosi bee, amba ya woo na bee nde bee mampenza yokye: «Nkyisa ili na miyo mawene maphoo maawene be! ²⁴ Pho na wo na bee ngakye, baimosi baikye, bakonzi baikye, bazingaka iwene maphoo maawene bee mama, kasi tebaika mawene, na iyoka maphoo maokye bee mama kasi tebaika maoka.»

Ete ya Mosamaliya molaa

²⁵ Moteye wa mibeko mōnōmō amba ya teme pho ya imeka Yesu. Amba ya motuna yokye: «Moteye, nakyele bo pho nazwe bomōo pha bobele?» ²⁶ Yesu amba mobuyisa yokye: «O mobeko bakoma bo? Kotangye omō bo?» ²⁷ Moto mōna amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nwaphongo Nkolo wa we, na ndondo yōnōyō, na molimo nwa we munsō, na bokusi pha we bosō na ná maumunya ma we masō, ombe na zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.» ²⁸ Yesu amba wō ne obokye: «Obuye na bolaa. Kyela nde bomōo wamobika.» ²⁹ Kasi moteye wa mibeko alukaka imilongya, amba tuna Yesu yokye: «Nwebi na nga nza?» ³⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto mōnōmō kaute o Yelusaleme kakyende o Yeliko. Aesi ya kye kaa o maboko ma baibi, baesi ya mofololo mbolo ye iso, bamokutibi nzi, bakyeε, baikyi moika nde mowe. ³¹ Sakoko, nganga ya Nwaphongo mōnōmō aesi yalekana wamō. Waawene yo moto mōna, abandi mopha nwa nzela moyoko, alekaa. ³² Molewi mōnōmō nde bomō, aesi yakoma o elele me, aweni moto me, abandi mopha nwa nzela mooyoko, alekaa. ³³ Kasi Mosamaliya mōnōmō aesi yalekana ne minzela me. Waawene yo moto owakutubaka baibi, amookyesi ngōngō. ³⁴ Asusinye phenephe ne, amosweye mauta na maleku o maphota nōnō wa mokanga yo na bitato ba bitobu. Sima, amba mokpesa o ikolo sa punda ye, amba kye neε o ingambi sa babutu, omō, abuto imosalisa. ³⁵ Waa ye bunya, Mosamaliya aesi ya tokolo bibende babale babaphalanga, aesi ya biphe

mokolo ingambi, amba wɔ nɛ yokye: “Banza moto oyo na bolaa. Bo otokosi baphalanga basuu phɔ ya imosalisa, namoya ebuyisa bɛɛ wamoya lekana nga wawa.”» ³⁶ Yesu amba ya tuna moteye wa mibeko yokye: «Phɔ ya wɛ, onte ya bato baato babana, oomiteye nwebi wa moto owakaaka o maboko ma baibi nza?» ³⁷ Moteye wa mibeko yokye: «Eli moto owamookyelaka ngongɔ.» Emba Yesu amba ya wɔ nɛ yokye: «Kyɛndɛ, na wɛ o kye kyela bomɔ.»

Yesu akye oka Malata na Maliya

³⁸ Waaba Yesu na baekosi bɛɛ o nzela, amba ya nyɔɔ o mokyisi mɔnɔmɔ. Nwanwasi mɔnɔmɔ abaka omɔ nkombo ye Malata, amba moyamba o ingambi sɛ. ³⁹ Yo abaka na nwan nyango wa nwanwasi nkombo ye Maliya, owa zalaka phenephe na makolo ma Nkolo phɔ ya iyoka mateya mɛ. ⁴⁰ Malata amitungyisaka na boikye phɔ ya bitoma. Mbala yɔnyɔ amba ya wɔɔ na Yesu yokye: «Nkolo, toowɛnɛ boɓe boondesi nwan mama bitoma bisɔ nga mampenza? Wɔ nɛ aya nsunga.» ⁴¹ Nkolo amba mobuyisa yokye: «Malata, Malata, komitungyisa na ikyemimiima phɔ ya maphɔɔ maikye, ⁴² kasi nde lowɔɔ lonlo looli na ntina enɛnɛ. Maliya aosi iyalo sɔnɔsɔ siilekyi bolaa, na moto mɔnɔmɔ etaamobololo sango.»

11

Yesu kateya baekosi bɛɛ ibɔndɛɛ

¹ Mokolo mɔnɔmɔ Yesu abaka o elele yɔnyɔ kabɔndɛɛ. Waunva yo, mɔnɔmɔ na baekosi bɛɛ

amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, oleteya ibɔndɛɛ bo wateyaka Yoane Mobatise baekosi bɛ.» ² Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Waabɔndɛɛ bɛɛ, nde kowɔ bɔbɔ:

Tata,

nkombo ya wɛ ebe esantu.

Bokonzi pha wɛ boye.

³ Olophɛ mokɔlɔ na mokɔlɔ ntoma isengyesi na banga.

⁴ Ololimbisa masumu ma banga!

Phɔ na banga tolimbisa bɛbi baalokyele bɔbɛ.

Sa anola obokye Munguna alomekye.»

⁵ Yesu ambaya kula wɔ na bɛɛ obokye: «Umunya obokye mɔnɔmɔ na bɛɛ ali na ekamba, ambikye onga ne na molengyela yokye: “Nwɛbi na nga, ombekya, mapa maato, ⁶ phɔ mɔnɔmɔ na bɛbi na nga oli o imbanga akomi oka nga unwanwa eye sili na ekpele ya imophe.”

⁷ Emba oli o motema nwa ingambi, kambe mobuyisa yokye: “Lɛ ntungyisa! Unwanwa eye ingambi siimbokangyema; nga na bana banga toumbo milangya, sikokyi ikula langwa phɔ ya iyaephɛ mapa.” ⁸ Nawɔ na bɛɛ, na bo talango phɔ ya imophe mapa mɛ phɔ ya ekamba ya bɛ, amba nde langwa phɔ ya etungu ya iyonga ya nwebi ne amba amophe iso iisengyesi ne.

⁹ Yango mena nga na wɔ na bɛɛ ngakye: “Onga, bamoephɛ; luka wa mozwa, komola ekomba, bamoeyingolela.” ¹⁰ Phɔ moto okoongye bamoephɛ, moto okolukye kazwe, bazibolele ekomba ookokomole. ¹¹ Bo mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ ali ango wa nwana, bo nwana wɛ amoongyi swe, akokyi imophe nzɔɔ? ¹² Naa bo amongyi ikye,

aamophe iphalakasa? ¹³ Bo b̄e bato babe koebe iphe bana ba b̄e mbolo indaa. Ya moba boo na Ango wa b̄e owa ikolo okoambya Bolob̄o Bosantu phe oka baabongye!»

Yesu katokolo malob̄o mabe na mwiya nwa Nwaphongo

¹⁴ Mokolo monom̄o, Yesu abaka katokolo bolob̄o bofe phaa buyaka moto monom̄o mbubu, watokolo bolob̄o bofe me, mbubu mon̄o abuto iw̄o. Bato bamba kamwa na boikye. ¹⁵ Kasi bato bayoko b̄ekye: «Eli Belezebula, mokonzi nwa malob̄o mabe omophe mwiya nwa itokolo malob̄o mabe!» ¹⁶ Baayoko balukaka imumeka, bamba onga ne obokye akyele elekyesako ekye weninya obokye mwiya nwe moute na Nwaphongo.

¹⁷ Kasi Yesu aebaka maumunya ma b̄e, amba ya w̄o na b̄e yokye: «Bokonzi bos̄o bookabwa phango mampenza, phamunyangwa emba mangambi mamouwa mana o ikolo sa maayoko. ¹⁸ Ka bo Molemba yo mampenza akabwa, bokonzi phe phamoteme ndengye'ye? Pho b̄e kow̄o obokye nga natokolo malob̄o mabe na mwiya nwa Belezebula. ¹⁹ Boebe obokye nga natokolo malob̄o mabe na mwiya nwa Belezebula, ka bato ba b̄e bamatokolo na mwiya nwa nza? Yango mena bato ba b̄e mampenza bamiweninya obokye oli na ekpee. ²⁰ Ka boebe obokye nde na eboko ya Nwaphongo nga na tokolo milimo mibe, emba Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi.»

21 «Pho bo moto mokusi, na binwanele b̄eε bikusi kaɓanza ingambi se, mbolo ye yamoba na bolaa. 22 Kasi nde bo moto mosuu oomolekyi na bokusi aesi, amobolosi bina binwanele biso bibakyi yo kalemele, emba amokaɓa mbolo iso ibolosi yo.»

23 «Moto ootoli na nga mbale, ali munguna ŋwa nga. Moto ootonsungye o ibokya, kanyangole.»

Wakule ya butwa bolɔɔ bofe

24 «Watokolo bolɔɔ bofe o nzoto ya moto, bokye miengyebana o bokye, bokye miluka elele ya iba. Botemozwe elele, bomiwole obokye: “Namobutwa o ingambi sa nga sabaka nga.” 25 Waaya butwa phango, boya zwa ingambi me basikombi, basibongye na bolaa. 26 Bobele mombe kye kpa mbengo ya malɔɔ masuu sambo maamolekye na bofe; maambe ya nyolo makyee zala; emba mobesi ŋwa moto mono mobutwe mofo koleka bowabaka ŋwango phanza.»

Yaakolo nkyisa

27 Waaunva Yesu iwo ɓabona, ŋwanwasi monomɔ amba ya anwana onte ya bato yokye: «Nkyisa na ibuu saenyanyaka na mabele maa enywangyaka!» 28 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Nkyisa ili nde na bato ɓaakye llofa sa Nwaphongo ɓambe na sikyelela!»

Bayuda ɓaongye elekyesako

29 Waaba moluku ŋwa bato baye waali Yesu, amba butwa iwo yokye: «Bato ɓalɔɔ eye ɓali

bato babe. Baongye elekyesako, kasi etebawene na elekyesako yonoyo, fote ebe nde eyaaka Yona eyaunva bée wene. ³⁰ Pho bo wabaka Yona elekyesako pho ya bato ba Niniwe, nde bomo Nwana wa moto amoba elekyesako pho ya bato ba lolu eye. ³¹ Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi wa nwanwasi nwa Saba amoya phunda bato ba lolu eye, pho auti itakye iya oka maloba ma zebi sa Salomo. Kasi oli wawa alekyi Salomo! ³² Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamophunda bato ba lolu eye pho bato ba Niniwe babongyaka mobesi nwa bée waa okaka bée mateya ma Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona!»

*Tala ya nzoto
(Matiye 5.15; 6.22, 23)*

³³ «Moto taalosa tala pho ya iebomba na pho ya iekukya na katini, kasi kaeteya o ikolo sa mesa pho bato baso banyolo o ingambi bawene na bolaa. ³⁴ Miyo ma we mali tala ya nzoto ya we. Bo miyo ma we mali malaa, nzoto ya we mobimba kyingyengye saa. Ka bo miyo mawe temali malaa, nzoto ya we mobimba ili o enzombi. ³⁵ Yango mena okyefe obokye saa eeli o motema nwa we yango sabutwa enzombi. ³⁶ Bo nzoto ya we mobimba kyingyengye saa, nono nwana ete tali o enzombi, nzoto ya we mobimba yamungyengye saa, ndokolo bokoenyengyela tala.»

*Bafalisayi na bateye ba mibeko bato ba boole
(Matiye 23.1-36; Malako 12.38-40)*

³⁷ Waa unva Yesu iwo, mofalisayi monomom ambamba ya mofanga na izaaka oka ye. Yesu ambamba nyololo o ingambi sa mofalisayi me, ambamba kye zala o mesa. ³⁸ Mofalisayi ambamba kamwa waa wene yo Yesu kaze sataa kunyola se. ³⁹ Emba Nkolo ambamba ya wo na mofalisayi me yokye: «Kyeka boli bese, bese bafalisayi, kokunyole nde ikolo sa bakopho na sa basaani, kasi o motema nwa bese, watonda na phowa ya iiba na ya itombo.» ⁴⁰ Bibubusi! Owakyela bii nze teeli yo owakyela na bii motema? ⁴¹ Kabelana nde babola iili o motema nwa ba kopho na ili o basaani ba bese, emba iso yamoba pee pho ya bese.

⁴² «Ngongo ya bese bafalisayi! Pho kophe Nwaphongo monomom pho ya iko ya maakyi ma solo elaa na ya ndunda iso iinkyinkyi kasi kobungye bosembo na lozingo pho ya Nwaphongo; nzuka eli lango losengyelakyi bese ikyela, saleminya iiyoko.»

⁴³ «Ngongo ya bese bafalisayi! Kozingye izala o biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, kozingye na obokye baebeyakye o nsongo. ⁴⁴ Ngongo ya bese! Oli ndokolo malita maatemaebane, kasi bato batambule o ikolo sa mango saeba!» ⁴⁵ Monomom wa bateye ba mibeko ambamba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, bo wo we babona, ka kotole banga!» ⁴⁶ Yesu ambamba buya yokye: «Ngongo ya bese me, bateye ba mibeko! Pho bese kophisa bato biphesi bizito o nkukyi kasi bese toobikume nono na munse monomom. ⁴⁷ Ngongo ya bese, kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kasi ya

baɓoma ba nkoko ba bɛɛ! ⁴⁸ Koteya obokye koanole yakyela bankoko ba bɛɛ. Bɛɛ baɓoma baimosi ba Nwaphongo, bɛɛ kombe batongyela mana malita. ⁴⁹ Yango mena Nwaphongo na zebi se awɔ yokye: “Naabatomela baimosi na batoma, bamoboma bakyi, bamunyokolo bayoko.”» ⁵⁰ Pho obokye bato ba lolɔ eye bazwe etumbu phɔ ya baimosi ba Nwaphongo basɔ baaboma bɛɛ uta o etatele ya mokyisi. ⁵¹ Tata waa boma bɛɛ Abele nono oka Zakaliya owa boma bɛɛ onte ya etumbelo na elele esantu. Phɛɛ na wɔ na bɛɛ, bato ba lolɔ eye bamozwa etumbu phɔ ya bato basɔ baaboma bɛ.

⁵² «Ngongo ya bɛɛ bateye ba mibeko! Wa kpa iphungola sa zebi kasi bɛɛ mampenza tonyolo, kasi baazingye inyolo, bɛɛ kobakatele.» ⁵³ Waatokolo Yesu o ingambi me, bateye ba mibeko na bafalisayi bamba butwa imotungyisa na yoo eso, na imotuna maphoo ndengye na ndengye. ⁵⁴ Bamumekaka phɔ bamozwe na lowoo bo awɔ lowoo lobe.

12

Nde koiwo o phaa (Matiye 10.26, 27)

¹ Imbele me, bato baikye bayakaka yaangana wali Yesu, babuto ikyemikyitana o makolo phɔ ya boikye. Yesu amba tata iwo phanza na baekosi bɛɛ yokye: «Kyeɓa na muno nwa mampa nwa bafalisayi, kyelukye iwo obokye: Kyeɓa na bɔle pha bɛ. ² Maso maabombama, mamowenɛ. Maso maazite bɛ, mamoebana.

³ Yango mēna, maso maawo bēe onte ya enzombi, mamookana na moo, ikyikolo bēe o itoo onte ya ingambi, bamoiyanwenela o munsongo.»

Okokyi bēe iila
(Matiye 10.28-31)

⁴ «Bēbi na nga, na wo na bēe ngakye: Saiila bato baakokyi iboma nde nzoto, kasi tebakokyi ikulakyela ekpele esuu. ⁵ Naeteya moto ookokyi bēe iila; iila nde yo ookokyi sima ya iwa sa nzoto, ali na ná bokonzi pha ievaka o lifelo. Ee, na wo na bēe, eli yo nde moto okokyi bēe iila. ⁶ Tebaa ungya nswenswe itano inkyiky na mpata ibale? Kasi Nwaphongo tabungye na monomo onte ya yee. ⁷ Na pho ya bēe, eli nde bomo. Kaebe na motiya nwa suwe ya bēe. Yango mēna bēe saiila, bēe oli na ntina eelekyi bokanda pha nswenswe!»

Ianola ndee iangana Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Nakule wo na bēe bofo: Moto munso owamoanola o miyo ma bato baso obokye ali moto wa nga, Nwana wa Moto aamoanola o miyo ma banze ba Nwaphongo obokye ali moto wee. ⁹ Ka bo moto anzangaa o miyo ma bato, Nwana wa Moto aamoangana me o miyo ma banze ba Nwaphongo. ¹⁰ Moto munso ookowole Nwana wa Moto na bofe, baamolimbisa. Ka yo okowole Bolobo Bosantu na bofe, ete bamolimbisa. ¹¹ Waamokye bēe na bēe o Mangambi ma losambo pho yaesambisa o boo pha bazuzi naa bakonzi, bēe samiima na yaamokye buya bēe na ná yaamokye wo bēe.

12 Pho imbele me, Bolobo Bosantu amoeteya maphoo maso maasengyesi b̄ēe iw̄o.»

Ete ya mozwe otoli na malondo

13 Moto monomo onte ya bato baabaka wamo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, wo na njwana mama ampe iyalo saaka nga sa ilaka.» 14 Yesu amba mobuyisa yokye: «Ekó, owankyela munanga na mokabi njwa mbolo ya ilaka sa b̄ēe nza?» 15 Sima amba ya wo na b̄ēe baso yokye: «Kyeŋa, motema munene njwango saeleka! Pho bomoo pha moto, na bo aŋe na ezwele ndengye'ye, teboli pho ya mbolo iili ne.»

16 Emba amba ya bakpela ete yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na manyete maamobotelaka na boikye. 17 Abaka kamitune yokye: “Namokyela bo? Pho sili na elele ya ibomba mbolo ya nga iso iye!” 18 Amba miwole yokye: “Kyeka bowamokyela nga: Namouwola mampende ma nga, namba tonga masu manene. Namobomba mbuma ya nga ya manzabi na mbolo ya nga iso omo. 19 Sima, namba miwole nga mampenza o motema ngakye: Nwebi, oli na mbolo nzikye o ibombo pho ya mambula maikye. Eema, zaa, nywa, kumba!” 20 Kasi Nwaphongo amba wo ne yokye: “Ebusi! Nde o mokolo njwa loló, namokpa bomoo pha we. Unwanwa eye iso ibongye we, yamoba ya nza?”» 21 Yesu amba ya bakya yokye: «Oweni lowoo looyelele moto ookonukyia ezwele ikye pho ye mampenza, kasi tali na ezwele oka Nwaphongo.»

Kyeka nde na Nwaphongo

²² Yesu amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Yango mena na wɔ na bɛɛ ngakye: Samiima phɔ ya bomɔɔ pha bɛɛ obokye wamoza ye naa phɔ ya nzoto ya bɛɛ obokye wamolata ye. ²³ Phɔ bomɔɔ bolekyi ntoma, na nzoto ilekyi bitobu. ²⁴ Kyeka biwawanga! Bɛɛ tebaphikye, tebanɔko, tebali na mampende nana bilele ba ibomba mbolo, kasi Nwaphongo kabizeya! Nzuka na bɛɛ baalekye biwawanga na ntina. ²⁵ Moto nza onte ya bɛɛ, phɔ ya imiima, ookokyi ibakyisa mokɔlo mɔnɔmɔ o bomɔɔ phe? ²⁶ Kasi emba botookokye ikyela nɔnɔ ηwana lowɔɔ oomokyiky, ka phɔ ya'ye kombe miima phɔ ya maphɔɔ maayɔko?»

²⁷ Kyeka baphulele bokotɔkɔlo bɛ, bɛɛ tebaakyele etoma, tebaatongye na bitobu. Kasi na wɔ na bɛɛ ngakye: Ebe na Salomo owabaka na ezwele ikye, taika lata bitobu bilaa bo yɔnɔyɔ na baphulele baabana. ²⁸ Ka bo Nwaphongo kalasa na bola nkata ya manzabi iili obokye yana bamoivaka o ηwenya; nzuka na bɛɛ, bato ba ianola sikyiky. ²⁹ Yango mena, bɛɛ samiimaka obokye tomoza ye, naa tomunywa ye. ³⁰ Phɔ, eli nde bato batabaebe Nwaphongo bakye miluka maphɔɔ maamana. Kasi bɛɛ, ango wa bɛɛ kaebe obokye bɛɛ osengyesi na mango. ³¹ Kasi taaluka phanza Bokonzi phe, mbolo miina amoekyinzisa yango. ³² Saila, bɛɛ ηwana bosoo oo mokyiky! Phɔ ango wa bɛɛ asepesi iephe Bokonzi!»

Ezwele eeteunve o ikolo

³³ «Ungya mbolo ya bɛɛ, ophe baphalanga me bato baakamba. Omikyelele makuba

maatamakotwe na ezwele eeteunve o ikolo. Omoo, mwibi takome na munse temokoky ieza. ³⁴ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we yamobaa nde omoo.»

Imibongyia pho ya iya sa Nwana wa Moto

³⁵ «Omizekyitinya mbimbi, le batala ba b̄e balolakye!»* ³⁶ Baa ndokolo bato baaziya nkolo wa b̄e okoute o eseleko ya bolonga; obokye bo aesi ya komola, bamozibolele izele. ³⁷ Nkonz̄o na baombo baamoyazwa nkolo wa b̄e, waamoya butwa yo, bali o ikyengye. Nde phele na wo na b̄e ngakye: Aamizekyitinya mobimbi, aabazasa o mesa, emba yo mampenza amobutwa ifakyelela. ³⁸ Emba bo aesi ya butwa na molengyela, naa sima ya molengyela, bo aesi ya bazwa bali nde o ikyengye, bamoba na nkonz̄o.

³⁹ «Eba obokye bo mokolo wa ingambi aebakyi imbele siwaa saa moyaa nwibi, nde taanolakyi obokye abukye ingambi se. ⁴⁰ Na b̄e omibongyia, pho Nwana wa moto amoya o imbele siite siumunya b̄e.»

Moombo owa bosembo na malondo

⁴¹ Emba Petelo amba ya wo yokye: «Nkolo, okpe ete mena pho ya banga ndee na pho ya bato baso?» ⁴² Nkolo amba mobuyisa yokye: «Moombo owa bosembo na malondo nza, o wa moolo nkolo pho ya iphe bato ba ingambi se ntoma o imbele siikokyi? ⁴³ Nkonz̄o ili na moombo mona bo nkolo we, waamoyabutwa yo

---

* **12:35** 12.35 Omizekyitinya mbimbi: Nde kokyengye.

aesi ya motakana kakyele ena etoma. ⁴⁴ Nde phele na wo na b̄e ngakye, nkolo aamokyela mokonzi nwa mbolo ye iso. ⁴⁵ Kasi bo moombo me amiwosi o motema nwe yokye: “Nkolo wa nga kangombono na iya”, aambi butwa iwanda banzenga na bangondo baetoma, abuto iza, inywa na ilanga, ⁴⁶ nkolo we aamba yaa mokolo moote moomoziya yo, na imbele sitesebe yo: Aamowinya, amba mokyela bo wa mokyela b̄e bato baatebanole Nwaphongo.»

⁴⁷ «Moombo okoebe iikyizingye nkolo we, kasi taikiy b̄ngyia na taikiy kyela bokozingye yo, amokaa baphimbo baikye. ⁴⁸ Kasi yo otoebe ambi kyela mapho makokyi na nzii, bamobinda baphimbo bontee. Moto muso oophe b̄e na boikye, baamoonga na boikye; oophise b̄e na boikye, bamokula moonga na boikye koleka.»

Yesu aesi yakabola bato

⁴⁹ «Naesi ya vaka nwenya o mokyisi, emba nazingakyi obokye nde moinalola eeto! ⁵⁰ Nasengyesi ioka bolosi boikye, phango phamoba ndokolo batisimo yanga. Emba nali na nkaa tee nono waamokokyisama yango. ⁵¹ B̄e koununya obokye na yaa o mokyisi pho ya iya ambya bose? Phe! Na wo na b̄e ngakye, na ya nde iya kabola bato. ⁵² Pho tata lolu eye, bato batano bali o ingambi sonoso, bamokabana: Baato mbale, babale mbale. ⁵³ Bamokabana, ango amoina nwana we owa lele, nwana owa lele amoina ango; nyango amoina nwana we owa nwanwasi, nwana owa nwanwasi amoina nyango. Bokyilo owa nwanwasi amoina nwanwasi

wa ηwana we, na ηwasi wa ηwana amoina nyamolo nye.»

Ilimbola lolengye la bileko

⁵⁴ Yesu awoko na ná moluku ηwa bato yokye: «Waawene δεε ikolo sibelo biikye milangya moo, kowo izele obokye: “Mbula ya muno”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁵ Waawene δεε eweεε kyeuté bii ngyeε, kowo obokye: “Lolo nzanga ya moleka”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁶ Banyamabole! Koebe nde ilimbola lolengye lowene δεε o ikolo na lowene δεε o se. Ka pho ya'ye tombe eba ilimbola imbele sisi?»

Bongya na moto ooli na we na lowo

⁵⁷ «Pho ya'ye δεε mampenza toebe maphoo ma bosembo? ⁵⁸ Waakye δεε na moto ooli na we na lowo ikye amba oka munanga, bongya ne wataba δεε o nzela. Bo phe, moto me amoekomya o boo pha munanga, emba munanga amoeyambya oka bulusi, bulusi amoevaka o boloko. ⁵⁹ Nawo na we obokye, na bo ndengye'ye otoo tokolo o boloko bo naino tokokye baphalanga baso baamoeyonga be.»

13

Ibongya mobesi ndee iwaa

¹ Imbele me, bato basuu bamba ya imola Yesu ndengye eyasweyaka Pilata malongo ma bato ba Galileya imbele saabaka δεε baphe Nwaphongo mambeka. ² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato ba Galileya baabana balekaka bato ba Galileya baayoko baso na

masumu pho ya izwa etumbu ndengye mena?
³ Phe, nawo na b̄e ngakye: Kasi bo b̄e toboŋgye mobesi n̄wa b̄e, b̄e baso wamovaka nde bom̄o.
⁴ Ebe bato iko mbuka mwambi baa Yelusaleme baawa waa bukwaka ingambi sianda saa Silowe, koununya obokye bofe pha b̄e phalekaka bato baso ba Yelusaleme? ⁵ Phe, nawo na b̄e ngakye: Kasi bo b̄e toboŋgye mobesi n̄wa b̄e, b̄e baso wamovaka nde bom̄o.»

Ete ya nwete n̄wa fige mootemoobote

⁶ Bobele Yesu amba ya bakpela ete yokye: «Moto monom̄o aphikaka nwete n̄wa fige o inzambi se sa vinyo. Mokolo monom̄o amba ya kye luka mbuma ya fige om̄o, kasi taamba zwa.
⁷ Emba amba ya wo na moto wa etoma owa inzambi yokye: “Kyeka, mbula iyato, naina ya luka mbuma ya fige, kasi siizwe. Oekpete! Pho ya'ye kyembe na unva ntoma ya manyete nde pha?” ⁸ Kasi moto wa etoma owa inzambi amba ya mobuyisa yokye: “Nkolo, taakula ele naino mbula eye. Namotima manyete o mambale, namba vaka nkata yaa pholo om̄o. ⁹ Imbele sisuu ekokyi ibota mbuma o mbula ekye ye. Bo phe, waamokpete.”»

Yesu abikye n̄wanwasi monom̄o mokolo n̄wa Sabata

¹⁰ Mokolo monom̄o n̄wa Sabata, Yesu abaka kateya o Ingambi sonoso sa makyita.
¹¹ N̄wanwasi monom̄o abaka wam̄o, abaka na bolobo bofe pha mobuyaka etuku mambula iko mbuka n̄wambi; aumbamaka, takulaka koka na imielola na bolaa. ¹² Waa wene Yesu n̄wanwasi

me, amba mofanga, amba ya wo ne yokye: «Ŋwanwasi, obiky na bolosi pha we.»

¹³ Amba ya motandela maboko. Mina wamwo aelo, abuto ikumbela Nwaphongo. ¹⁴ Kasi mokonzi nwa Ingambi sa makyita, awenekye bofe pho Yesu abikye moto mokolo nwa Sabata. Amba ya wo na bato yokye: «Toli na nkolo motoba ya etoma. Bèe yakaka nkolo me, pho baebikya na malosi ma bèe. Kasi mokolo nwa Sabata phe!» ¹⁵ Kasi Nkolo amba ya mobuyisa bofo: «Bee banyamabole! Mokolo nwa Sabata, monomo na monomo na bèe taingole ngombe ye ebe naa mpunda ye pho ya ikye enyweya maa? ¹⁶ Ka nwanwasi oyo ali nkoko ya Abalayama. Molembe amwakya mbula iko mbuka nwanbi. Emba sikokakya imoingola o mokolo nwa Sabata?» ¹⁷ Waabawole Yesu babona, banguna ba bee baso baokaka soo. Kasi moluku nwa bato munso babaka na nkyisa pho ya maphoo maalaa maakyelaka yo.

Ete ya mumbuma nwa mutarde

¹⁸ Yesu amba ya wo yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boulane na ye? Naboulinya na ye? ¹⁹ Boulane na mumbuma nwa mutarde, moto monomo amokpee, akye mophika o inzambi se. Mumbuma mokosi, mobuto nwete, manyosi maya tonga moobo o bitakya ba nwanngo.»*

Ete ya muno nwa mapa

---

* **13:19** 13.19 Mutarde eli nwan nwan nwan mokyiky moofote bana mbuna nkyiinkyi.

²⁰ Yesu amba kula wɔ yokye: «Namoulinya Bokonzi pha Nwaphongo na ye? ²¹ Bokonzi pha Nwaphongo boulane na muno nwa mapa; nwanwasi monomo amokpe, amoangyinye na faline iikye o saani, faline eso yuulo.»

Mozibo mookyiky

²² Yesu alekanaka o nkyisi iinene na iinkyikyiky ikyemiteya tee nono waamokye koma yo Yelusaleme. ²³ Moto monomo amba motuna yokye: «Nkolo, bato bamobika tebali nde baikye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: ²⁴ «Kyela bokusi onyolo ya mozibo mookyiky. Pho nawo na bɛɛ nga kye bato baikye bamoluka inyolo kasi etebakokye.»

²⁵ «Waamoinwa mokolo nwa ingambi pho ya ikanga ekomba, bɛɛ wamoikala o ibanda, wamba tata ikomola ekomba kombe wɔ obokye: “Nkolo, olozibole”. Amba ebuyisa yokye: “Bɛɛ banza?” ²⁶ Emba bɛɛ waamba butwa iwɔ obokye: “Tozaaka tonywaka na we elele yonoyo, wambaka na teya o nsongo ya mokyisi nwa banga.” ²⁷ Kasi yo amokula ebuyisa yokye: “Bɛɛ banza? Mana phenephe na nga, bɛɛ baso baakyele bobɛ.” ²⁸ Omoo, yamoba nde malelo na itwa mino, waamowene bɛɛ Abalayama, Izake na Yakobo ebe baumosi baso ba Nwaphongo, bali o Bokonzi pha Nwaphongo. Ka bɛɛ bamoevaka o nzee! ²⁹ Bato bamouta o mbale ekyetokolo na ekyekye minangya moo, na mbale eya ikolo na eya ngyele bamo ya zwa elele ya iza o eseleko, o Bokonzi pha Nwaphongo. ³⁰ Nde phele, bato bayoko babakyi unwanwa

eye o mbomela, bamobutwa o boo, ka bali unwanwa eye bato ba o boo, bamobutwa bato baa mbomela.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³¹ Nde o sina imbele me, bafalisayi baayoko bamba susana oli Yesu, bamba wo ne bekye: «Mana wawa kyende bisuu, pho Elode kalukye na ieboma.»

³² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyende kye imola munyabi nwa Inzumbu mona, obokye: “Lolo na yana, natokolo malobo mabe, nabikya bato bamalosi; maabale, namounva etoma ya nga.”† ³³ Kasi lolo, yana na maabale, nasengyesi iunva imbanga sa nga, pho telibolaa obokye moimosi wa Nwaphongo awe bisuu, kasi kawe nde o Yelusaleme.»

³⁴ «Yeeeh! Yelusaleme! Iwe okobome baimosi ba Nwaphongo, kombe kula boma na mabanga bato baetomele Nwaphongo! Mbala nzikye nazingaka ibokye bana ba we ndokolo ebembe ya soo waabokya yo bana bee o se ya mapapusa me, kasi toikaka zinga. ³⁵ Kyeka! Ingambi sa bee baasile. Nawo na bee ngakye: Otokule nvene nono imbele sa mowo bee obokye: “Le obokye Nwaphongo apambole ookoye na nkombo ya Nkolo!”»

14

Yesu abikye moto wa bolosi mokolo nwa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu amba ya kyende o ingambi sa mokonzi monomo nwa

---

† **13:32** 13.32 Inzumbu ali nyama ya malondo mabe. Nyama ekyekosa bebi.

bafalisayi pho ya ikye zaa. Bafalisayi baabaka wamo, babaka bamolembetele. ² Moto monomo amba ya teme o boo phe, abaka na bolosi boulele makolo na maboko. ³ Yesu amba ya tuna bateye ba mibeko na bafalisayi yokye: «Mobeke nwa banga moanole obokye babikya moto mokolo nwa Sabata?» ⁴ Kasi, bee baso bamba ikala bose. Emba Yesu amba yakpa moto owa bolosi me, amobikye, amba mobuya. ⁵ Bobele, amba ya wo na bee yokye: «Nza onte ya bee bo nwana we wa lele naa ngombo ye eka o iziba, etaeyabole izele mokolo nwa Sabata?» ⁶ Kasi tebaika koka imobuyisa na eyano.

Ŋo elele eya mbomela

⁷ Yesu amba ya kpela bato baabangaka mafalisayi iya zaa o ingambi se ete yonyo, pho awenekye obokye baolo biziye ba o boo, amba wo na bee yokye: ⁸ «Bo moto monomo aebangyi o eseleko ya bolonga, sakyε zala o biziye ba o boo, pho imbele sisuu abangyi moto mosuu okoelekye na kaa, ⁹ emba moto oebangyi bee baso babale o eseleko, amoya wo na we obokye: “Omolele elele mena.” Emba wamumana na soo iikye, wamba butwa ikye zala o elele eya mbomela. ¹⁰ Ka we, bo baebangyi o eseleko, kyende kye zala o elele ya mbomela. Emba waamoya moto oebangyi, amo yawo na we yokye: “Nwebi na nga, yaka ya zale o elele eya boo.” Emba wamozwa kaa o miyo ma bato baso bazasi na we. ¹¹ Pho moto munso ookomitombe, baamouya, okomiuya baamotomba.»

¹² Yesu amba ya wɔɔ na moto owa mobangaka yokye: «Bokolukye ibanga bato phɔ ya iza, sa banga bikamba ba we, ebe banaa nyɔngɔ, ebe bato ba ibota sa we, na bato ba ezwele bali phenephe na we. Phɔ bookyesi babona mokɔɔ mosuu na bɛɛ bamoebanga, bamoebuyisa bolaa bosɔ phaa bakyelaka we. ¹³ Kasi bo kolukye ibanga bato phɔ ya iza, banga nde babola, bato baatɔɔ mabɔkɔ, na baatɔɔ makolo, na bato ba phɔɔ miyo. ¹⁴ Emba wa moba na nkɔnzɔ, phɔ bɛɛ tebali na ekpele eya iebuyisa. Kasi bamoebuyisela yango mokɔɔ ηwaa mokundwa bato baa bosembo.»

Ete ya eseleko

¹⁵ Waaoka mɔnɔmɔ na baabangaka bɛɛ lowɔɔ me, amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nkɔnzɔ na moto owa mozwa elele o iza o Bokonzi pha Nwaphongo!» ¹⁶ Yesu amba mokpela ete yokye: «Moto mɔnɔmɔ abɔngyaka eseleko enene, amba banga na bato baikye. ¹⁷ Waakoka imbɛɛ sa iza, amba ya toma moto we owa etoma ikye imola bato baabangaka yo obokye: “Bɛɛ yaka, unwanwa eye maphɔɔ masɔ makokyi.” ¹⁸ Kasi bɛɛ basɔ, mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ atati iyonga bolimbisi. Owa boo amba ya wɔ na moto owa etoma yokye: “Nauti iyomba inzabi, esengyesi obokye nakye sikyeka. Naebɔndi ondimbisa.” ¹⁹ Ooyɔkɔ yokye: “Nauti iyomba matina ma mangɔmbe matano, nakye mameka naa mali malaa. Naebɔndi ondimbisa.” ²⁰ Omoyokɔ yokye: “Nauti ilinga ηwanwasi nde nkɔɔ iye, yango mena sikokyi iya.”»

²¹ «Moto wa etoma amba ya butwa oka mokonzi nwe, amba ya moimola maphoo maso. Mokonzi amba ya oka yo. Amba ya woo na moto we owa etoma yokye: “Kyende izele o bilele biangane bato na o nsongo ya mokyisi, onzelele na babola, bato baatono maboko, bato baa pholo miyo, na bato baatono makolo.”

²² Sakoko, moto owa etoma amba ya wo yokye: “Mokonzi nakyesi boontomakyi we, kasi bilele bisuu bitaba pha.” ²³ Mokonzi amba kula ya wo na moto owa etoma yokye: “Kyende o manzela na o manzabi. Nyosa bato baso bamozwa we na bokusi, pho ingambi sa nga sitonde. ²⁴ Nawo na bée ngakye: Onte ya bato baso baabangakyi nga phanza, moto na monomo takokyi izwa elele o eseleko ya nga.”»

Pho ya ibutwa moekosi wa Yesu

²⁵ Moluku nwa bato baikye babaka babengye Yesu. Yesu amba ya ekpana oli be, amba ya wo na bee yokye: ²⁶ «Moto ookozingye iya oka nga asengyesi inzinga koleka ango, nyango, nwanwasi we, bana be, banaa nyango, mankanasa me, ebe na bomoo phe, bophe takokyi iba moekosi wa nga. ²⁷ Moto oole inyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi iba moekosi wa nga. ²⁸ Bo monomo na bee kalukye itonga ingambi siinene; amotazala naino pho ieba motuya nwa phalanga baamobungya yo, bowalongoba na baphalanga bali ne pho ya iunva ingambi me. ²⁹ Ka botakyesi baabona, bo awangye ingambi taambi siunva, bato baso baasiwene, bamobutwa imwekye. ³⁰ Bamowo

ḃekye: “Moto oyo atatakyi itonga ingambi, tambi siunva.” ³¹ Nde ḃomḃ, ḃo mokonzi mḃnḃmḃ kalukye ikye ḣwana mabita na mokonzi mo-suu, amotaa zala phanza phḃ ya iumunya, ḃo amokoka na ḃatuluku nkoto iko ḃaali ne, inwana na nwebi ne ooli na ḃatuluku nkoto mako mabale. ³² ḃo etaakokye, amotoma ḃatima oka mokonzi oomoyḃkḃ, naino waataba yo itakye, phḃ ḃabongya. ³³ Eli nde ḃomḃ, onte ya ḃèè, ḃo mḃnḃmḃ na ḃèè taikyi iso iili ne taakokyi ibaa moekosi wa nga.»

Mokpa moote moli na vale

³⁴ «Mokpa eli ekpele elaa. Kasi ḃo mumani vale, ḃamokula mobuya vale ndengye'ye? ³⁵ Te mokuli ḃa na ntina. Teḃakokyi imokyelela naa phḃ ya ibongya manyete naa phḃ ya manzambi; ḃamovakye nde onze. Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

15

Ete ya mpate ebungakyi ezwa

¹ Mokḃḃ mḃnḃmḃ, ḃaphutise ḃamputi na bato ḃa masumu, ḃamba ya ḃèè ḃaso oli Yesu phḃ ya imooka. ² ḃafalisayi eḃe na ḃateye ḃa miḃeko ḃaumelaka, ḃamba wḃ ḃekye: «Moto me kanyangyele bato ḃa masumu, kambe zaa na ná ḃèè elele yḃnḃyḃ!» ³ Yango mena, Yesu amba ya ḃakpela ete eye: ⁴ «ḃo mḃnḃmḃ onte ya ḃèè ali na mampate munkama, yḃnḃyḃ embi bunga etaa ikye ika mako ibuwa mbuka ibuwa o bokye, phḃ ya ikye luka yḃnḃyḃ eebungyi tee nḃnḃ wa mo ezwa yo? ⁵ Imḃeḃe sa moezwa

yo, amoba na nkyisa boikye; amoenyanya o mabekye, ⁶ amobutwa o ingambi se. Sima me, amoangyinya bikamba be, na babuba ne, amba ya wo na bee yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpate ya nga eebungakyi!” ⁷ Na wo na be, eli nde bomo o ikolo, nkyisa ya moba na boikye, pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema, nkyisa me ya moleka yaaka bato ba bosembo mako ibuwa mbuka ibwa baate basengyesi na ibongola motema.»

Ete ya mpata ebungakyi ezwa

⁸ «Ka naa bo nwanwasi monomo ali na baphalanga ba bibende iko, bo mpata yonyo ebungyi, etaalosa tala, etaakombo ingambi na ikye miluka na bolaa, tee noko wa mokyee ezwa yo? ⁹ Emba imbele siezwe yo, amoangyinya bikamba bee na babuba ne yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpata ya nga ebungakyi!” ¹⁰ Nde bomo, na wo na be nga kye, nkyisa ili oka banze ba Nwaphongo pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema.»

Ete ya nwana owa bungaka azwa

¹¹ Yesu amba kula ya wo yokye: «Moto monomo abaka na bana ba bampele babale. ¹² Oo mosi amba ya wo na ango wa bee yokye: “Tata, kaba ezwele ya we, ompere iyalo saaka nga.” Emba ango wa bee amba ya kaba ezwele ye onte ya bana bee babale. ¹³ Sima ya banaa nkolo, nwana o mosi aesi ya ungya mbolo ye iso, akpe bana baphalanga akye na bee o mokyisi

mōnōmō itakye. Omō, akye baōtō na maphōō mazanga ntina. ¹⁴ Waunva yo baphalanga, zilo sikusi saamba ya nyōlō o mokyisi mē; amba tata izanga na ntoma ya iza. ¹⁵ Amba kye nyōlō etoma oka moto mōnōmō wa mokyisi mē. Moto mē amba motoma o manzabi mē akye banza mangulu. ¹⁶ Abaka nana phowa ya itonza ibu sē na ntoma yabaka mangulu mazee, kasi na moto mōnōmō taika mophe yango. ¹⁷ Emba amba ya miyōō yokye: “Bato ba etoma ba tata basō, bazee mapa bamaotwe, nde nga wawa na we na nzala! ¹⁸ Na mobutwa oka tata, namba wō nē ngakye: Tata, na kyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. ¹⁹ Sikokyi ikula bangama njwana wa wē. Inkyele ndokolo mōnōmō na bato ba wē ba etoma.”» ²⁰ Amba ya kpa nzela ya ibutwa oka angō.

«Waataba yo njwana itakye na ingambi, angō amba mowēnē, amba oka ngōngō: Amba kyilingana akye moyamba. ²¹ Nwana amba ya wō na angō yokye: “Tata, nakyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. Sikokyi ikula bangama njwana wa wē...” ²² Kasi angō amba ya wō na baombo bēē yokye: “Yaka izele na etobu elekyi bolaa, omolasa yē; omolasa mumpete o munse na bikoto o makolo. ²³ Yaka na njwana wa ngōmbē owa isa, omobome, tozee, tokyele eseleko. ²⁴ Phō njwana wa nga okowēnē bēē oyo awaka, kasi akuli butwa na bomōō, abungaka kasi akuli zwama.”» Emba bamba ya tata eseleko.

²⁵ «Imbele mē njwana wa moto mē oo bola abaka o inzabi. O ibutwa sē, wakoma yo

phenephe na ingambi, aesi ya okaa toko ya meembo na mbina. ²⁶ Amba ya banga monomo na baombo ba be, amba motuna, lowo ye loolekane. ²⁷ Moombo me amba moimola yokye: “Eli hwana nyongo aesi, yango mena ngo abomi hwana wa ngombe owa isaa, pho amoweni aesi yabutwa na nzoto ndaa.” ²⁸ Emba hwana oo bola amba oka yo, tamba na benela inyolo o ingambi. Ango amba tokolo ikye mofondo. ²⁹ Kasi hwana amba ya buyisa ango yokye: “Kyeka mambula maikye maaekyelele nga satiyola mifeko ma we; kasi nga naino tombomesi noko hwana wa mbosi pho ya ikyela eseleko na bebi na nga. ³⁰ Kasi oesi hwana wa we oyo, iyo owato ezwele ya we eso na babasi, omobomesi hwana wa ngombe owa isaa!” ³¹ Emba ango amba ya wo ne yokye: “Nwana wa nga, iwe oli na nga nkolo iso wawa, mbolo iso ili na nga, ili ya we. ³² Kasi tosengyesi ikyela eseleko, toombe na sepela pho hwana nyongo okowene we oyo awaka kasi ali na bomoo, abungaka, azwa!”»

16

Kapita owa malondo

¹ Yesu amba ya wo na baekosi be yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na kapita ooko banza mbolo ye; bato basu bamba moimola obokye, kapita wa we, kato mbolo ya we. ² Mokolo mbolo amba ya banga kapita amba ya wo ne yokye: “Maphoo iye maaokye nga bawo pho ya we? Imbuyisa nkanda iso ikyelakyi we etoma ya we, pho tata lolo tokokyi ikula

baa kapita ya mbolo ya nga.” ³ Emba kapita amba miwɔɛ yo mampenza yokye: “Namokyela bo? Bo mokolo mbolo amanye o etoma? Ibala manzabi, sili na bokusi. Ikyemionga, naokye soo. ⁴ Naebi yaa mokyela nga phɔ bo bamanye o etoma, bato banzambakye o mangambi ma be.” ⁵ Emba, amba ya banga bato baso baabaka na mbongɔ na mokonzi nwe monomɔ na monomɔ. Amba ya tuna moto owa o boo yokye: “Oli na mbongɔ ya mokonzi nwa nga ya bo?” ⁶ Moto me amba ya mobuyisa yokye: “Ba tonoo mukama ba mauta.” Kapita amba ya wɔ ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongɔ ya we, zala izele, koma makoo matano.” ⁷ Atuni oomoyɔko yokye: “Iwe oli na mbongɔ ya bo?” Amba ya mobuyisa yokye: “Basakyi mukama ba ble.” Kapita amba ya wɔ ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongɔ ya we, koma basakyi mako mwambi.” ⁸ Mokonzi amba kumisa kapita owa boɛ mona phɔ ya malondo me. Phɔ bato ba mokyisi mumu bakalangana o maphɔɔ koleka bebi na beɛ baatambule na moo.» ⁹ Yesu ambakula bakya yokye, nga nawɔ na beɛ bobo: Luka bikamba na ezwele ya we eya boɛ, phɔ wa mounva ezwele me, baeyambe o mokyisi nwa bobele. ¹⁰ Moto ooli na bosembo o maphɔɔ maakyiki, amoba na ná bosembo o maphɔɔ maanenɛ. Kasi moto otoli na bosembo o maphɔɔ maakyiki, takoyi na iba na bosembo o maphɔɔ maanenɛ. ¹¹ Bo toika ba na bosembo na baphalanga baakosa bato, owa moephɛ ayakolo ezwele nza? ¹² Ka bo toika ba na bosembo na mbolo ya bato basuu, owa moephɛ mbola yaka yawe nza?

¹³ «Moto wa etoma mṁṁṁ takokyi ikyelela bankolo babale: Naa amoina mṁṁṁ, amba zinga omoyokṁ; naa aamiphe mi mṁṁṁ, amotiyola omoyokṁ. Tokokyi ikyelela mbala yṁṁṁṁ Nwaphongo na baphalanga.»

Mibeko ma Bokonzi pha Nwaphongo

¹⁴ Bafalisayi baokaka maphṁṁ masṁ mamana, bambaka ekye Yesu phṁ bazingaka baphalanga.

¹⁵ Yesu amba ya wṁ na bḗḗ yokye: «Bḗḗ komiweninya o miyo ma bato obokye oli bato ba bosembo. Kasi Nwaphongo kaebe mandondo ma bḗḗ. Oebe obokye maphṁṁ masṁ mawene bato manene, Nwaphongo kamawene nde phaa.

¹⁶ Imbele saa mibeko ma Mose na baimosi ba Nwaphongo sasuka na Yoane Mobatise. Kasi tata o imbele saka Yoane Mobatise, Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo eimolami, emba moto munsṁ kakyele bokusi phṁ ya inyṁṁ. ¹⁷ Ikolo na munse yamolekana nde na mṁṁ, kasi tebakokyi imanya nṁṁṁ ṁwana lowṁ mokyiky o mibeko.

¹⁸ Moto munsṁ ooleḗ ṁwasi we, alongyi mosuu kakyele phemba; na alongyi ṁwanṁwasi ooleḗ bḗḗ na bolonga kakyele phemba.»

Moto wa ezwele na Lazalo

¹⁹ «Yabaka o mokyisi mṁṁṁ, moto wa ezwele abaka kalate bitobu bilaa na baamotiya; nkolo iso abaka kazee nde ntoma indaa ndokolo kakyele eseḗḗ. ²⁰ O boṁ pha ingambi se, mobola mṁṁṁṁ nkombo ye Lazalo, nzoto ye yatondaka na maphika, abaka kamilangya omṁ. ²¹ Abaka na phowa ya iza nṁṁṁ mpusu yabaka kyilale na

mozwe o se ya mesa. Kasi yabaka nde manva maabaka maya letε maphika με.

²² Mokolo monomo mobola amba ya waa. Baanze bamba ya munyanya ooli Abalayama. Moto wa ezwele aesi ya waa με, bamokundi. ²³ O mokysi nwa bawe, abaka kawene bolosi boikye. Waatomba yo miyo o ikolo, aesi ya wene Abalayama na itakye, na Lazalo azasi phenephe ne. ²⁴ Amba ya anwana yokye: “Tata Abalayama, inzokye ngongo, toma Lazalo, anyinya songye ya munse nwe o maa, antangya o lole, pho na wene bolosi boikye o itumbu sa nwenya sisi.” ²⁵ Abalayama amba mobuyisa yokye: “Nwana wa nga, umunya obokye wazwaka ezwele waabaka we na bomoo, kasi Lazalo abaka kawene mpasi. Unwanwa eye wawa bamobondo kasi iwe kowene mpasi. ²⁶ Waambi na baa motepha mozindo onte ya banga na beε. Pho bato bazingye iuta oni, pho ya iya oomo bee sakoka, na moto na monomo takokyi iuta oomo ayei oni.” ²⁷ Moto wa ezwele amba ya wo yokye: “Tata, bo babona na ebondi, toma Lazalo o ingambi sa tata, ²⁸ pho nali na banaa mama ba bampele batano. Akyε bakyebisa pho bee sayaa na bee o elele eya mpasi eye.” ²⁹ Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Banaa nyongo bali na Mose na na baimosi ba Nwaphongo baabakyebisa, babaokye!” ³⁰ Moto wa ezwele yokye: “Phe, tata Abalayama. Bo moto monomo auti onte ya bawee akyε ba imola, bamobongola motema.” ³¹ Kasi Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Bo tebaokyi Mose na baimosi ba

Ŋwaphongo, na ɓo moto mɔnɔmɔ auti onteya ɓawee, ete ɓaanole.”»

17

Sa ɓaa ibaku phɔ ya moto

¹ Yesu amba ya wɔ na ɓaekosi ɓée yokye: «Maphɔɔ makyele obokye moto akyele masumu temakoyi izanga. Kasi ngɔngɔ eli na moto okotomisa ɓebi obokye ɓakyele masumu! ² Elekyi ɓolaa phɔ ye obokye ɓamotingya ibanga siinene o nkyingo, ɓamovakye o ebale, phɔ yo sakula tomisa mɔnɔmɔ na ɓaakyikyiyi ikyela masumu. ³ Nde kokyeɓe!

Bo nwebi na we akyelesi isumu, omooya; ɓo aanosi isumu se, omolimbisa. ⁴ Ka ɓo aekyelesi masumu mbala sambo na mokɔɔ mɔnɔmɔ, ambi ya mbala yɔnɔyɔ na yɔnɔyɔ iyawɔ yokye: “Indimbisa”, we omolimbisaka.»

Ianola

⁵ Batoma ɓamba ya wɔ na Nkolo ɓekye: «Kosa ianola sa ɓanga.» ⁶ Nkolo amba ya wɔ yokye: «Bo obakyi nɔnɔ na ŋwana ianola sikyikyiyi ɓooli mumbuma ŋwa mutarde, nde owɔkyi na ŋwete mumu obokye: “Phikwa wawa kyende miphika o ebale enene”, nde moetose.»

Maphɔɔ maasengyesi moto wa etoma ikyela

⁷ «Moto nza onte ya ɓée ɓo ali na moombo ookomɔɓalele inzabi naa ookomɔɓanzisa manyama, amowɔ ne ɓo auti o manzabi obokye: “Kyende kyezala o mesa izele ozee?” ⁸ Etawɔ ne nde obokye: “Ondambele ntoma ya iza, lata etobu elaa ombongyisa mesa, na ze na nywe;

emba sima na we waamba zaa waamba ná inywa.”⁹ Nkolo kaphε moombo we melesi pho akyesi iimotomakyi yo? Phe. ¹⁰ Eli nde bomo pho ya bεε; bo okyesi mapho maso maa etoma bε, wo obokye: “Toli nde bato ba etoma pha. Tokyesi nde etoma esengyelakyi banga ikyela.”»

Yesu abikye bato iko baa maba

¹¹ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, amba lekana onte ya Samaliya na onte ya Galileya. ¹² Waanyolo yo o mokyisi monomo, bato iko baa maba, bamba ya vana ne. Bamba teme ηwana itakye, ¹³ bamba butwa ianwana bεkye: «Yesu, Moteye, olokye ngongo!» ¹⁴ Waaba wene Yesu, amba ya wo na bεε yokye: «Kyende kyemiteya oka banganga ba Nwaphongo.» Waba bεε bakyende, babikaka. ¹⁵ Monomo onte ya bε, waawene yo obokye abikyi, aesi ya butwa oli Yesu, atati ikumbela Nwaphongo na ηwesi ikolo. ¹⁶ Amba kye mivaka boo nono ose, o makolo ma Yesu, amba mophe melesi. Moto me abaka Mosaliya. ¹⁷ Emba Yesu amba wo yokye: «Be baso iko tebaikyibika? Ka ibuwa baayoko bali bi? ¹⁸ Onte ya bεε tewazwaa moto oobomesi iya phe Nwaphongo melesi, yesi nde mobutu oyo?» ¹⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Inua, kyende, ianola sa we siebikye.»

Ndengye eya moya Bokonzi pha Nwaphongo

²⁰ Mokolo monomo, bafalisayi bamba ya tuna Yesu bεkye: «Bokonzi pha Nwaphongo pha moya imbele iye?» Amba ya babuyisa yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo ete boye ndokolo

ekpele ekyewene béé na miyo. ²¹ Ete baawo obokye: “Kyeka phango bobo!” naa “phango bona.” Oebe obokye, Bokonzi pha Nwaphongo boli onte ya béé.»

²² Bobele, amba ya wo na baekosi yokye: «Nkolo yaa moya, wa moba na phowa ya iwene Nwana wa moto nono mokolo monomo, kasi otoomowene. ²³ Bamowo na béé obokye: “Kyeka yo ona, yo oyo.”» Béé sakyende, sakyilingana omo. ²⁴ Pho mokolo nwaa moya Nwana wa Moto, nwamoba ndokolo munkankasi mungyengye mbala yonyo, moweninya ikolo na suka na suka. ²⁵ Kasi phanza asengyesi itaa wene bolosi, bato ba lol eye baamolae.

²⁶ «Nde bowakyelamaka wango o nkolo yaaka Nowa, yamokyelama nde bomo o nkolo yaaka Nwana wa Moto: ²⁷ Bato bazaaka, banywaka, balongaka, balongyinyaka, tee nono mokolo nwa nyolo Nowa o masuwa maaton-gaka yo; emba maa maamba ya zinza mokyisi, maamba baboma béé baso. ²⁸ Yamoba ndokolo imbele saka Lota, bato babaka bazee, banywe, baombe, baungya, baphikye, batongye mangambi; ²⁹ kasi mokolo nwaa manaka Lota o Sodomo, Nwaphongo anoyaka uta o ikolo mbula ya nwenya na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi ya bomaka bato baso. ³⁰ Yamokyelama nde bomo, mokolo nwaamiweninya Nwana wa Moto.»

³¹ «Mokolo me, moto owa moba o ibanda, yo sanyolo o ingambi ikye ikpa mbolo ye; nde bomo na owa moba o inzabi, yo sabutwa na munsima. ³² Umunya ya lekanaka na nwasi

wa Lota. ³³ Moto okulukye ibikya bomoo phe, abobungya, ka owaabobungya aabobikya. ³⁴ Nawo na bee ngakye: Muna mokolo me, bato babale bamilangya ntangye yonono: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko. ³⁵ Babasi babale bamoba batwakye o omba yonyo: Bamokpa monomo bamwika oomoyoko. [³⁶ Bampele babale bamoba o inzabi: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko.]»

³⁷ Baekosi bamba ya tuna Yesu bekye «Nkolo, maphoo me ma molekama bi?» Amba ya babuyisa yokye: «Elele eya moba ebembe, biwawanga bamoangana wamo.»

18

Ete ya nwanwasi bozengye na zuzi

¹ Mokolo monomo, Yesu amba ya pkela baekosi bee ete, pho ya ibateya obokye basengyesi ibondela Nwaphongo nkolo iso, bee saphembe.

² Amba ya wo na bee yokye: «Yabaka o mokyisi monomo zuzi monomo taikaka baa kaile Nwaphongo, taikaka baa kasaka na bato.

³ Nwanwasi bozengye monomo abaka o mokyisi me. Abaka kakye nyingonela na zuzi me nkolo iso yokye: “Intenele bolombe bolaa na moto owa lowoo na nga.” ⁴ Mbala nzikye zuzi mona taikaka ba kabenele imotenela bolombe. Kasi amba miwole yokye: “Na bo siile Nwaphongo,

na bo siitosa bato, ⁵ kasi pho bozengye bobo bontungyisa, naamotenela bolombe. Bo phe, nde sizasi bose.” ⁶ Emba Nkolo amba bakya yokye: «Okyemela na bolaa iiwoo zuzi ootoli

na bosembo oyo. ⁷ Emba Nwaphongo amole sa-longya bato baaolo yo, bo bamobondesi na moo na mokolo? Amowo na bee obokye baataziya? ⁸ Na wo na bee ngakye: Aabatanela bolombe izele. Kasi waa moya Nwana wa Moto, amoy-azwa ianola o mokyisi?»

Ete ya mofalisayi na mophutise wa mputi

⁹ Mokolo monomo, Yesu amba ya kpa ete eye pho ya bato baa miwene bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, baawene bato bayoko pha, yokye: ¹⁰ «Bato babale bakyeke bondede o Tempelo, monomo abaka mofalisayi, omoyoko mophutise wa mputi. ¹¹ Mofalisayi amba kye teme o boo pha bato baso, amba bondede o motema yokye: “Oo Nwaphongo, naephe melesi pho sili ya bato baayoko, bee bali baibi, bato bate bali na bosembo, bakyesi ba phemba, naa booli mophutise wa mputi mona. ¹² Na poso yonyo na miime ntoma mbala ibale. Onte ya mbolo iso iikyizwe nga, na emanyisa ekpele yonyo onte ya iko.” ¹³ Mophutise wa mputi yo atemi nde na itakye, taikaka zinga na itomba miyo o ikolo, kasi abaka kamiwande nde o bontolo, kawo yokye: “Oo Nwaphongo inzokye ngongo, nga moto wa masumu.” ¹⁴ Nawo na bee ngakye: Waabutwa mophutise wa mputi o ingambi se, abaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo, kasi mofalisayi phe. Pho moto munso ookomitombe baamuya. Kasi ookomiuya baamotomba.»

Yesu apambosi bana bakye

15 Bato bamba yelela Yesu bana bakye pho abatandele maboko. Waawene baekosi babona, batataka ibaoya. 16 Kasi Yesu amba ya banga bana bakye oli yo, amba ya wo yokye: «Le bana bakyiki baye oka nga! Sabakatela, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali booli be. 17 Nde phele naewole ngakye: Bo moto tayambi Bokonzi pha Nwaphongo ndokolo nwana mokye phe, takoki inyolo omo.»

Moto wa ezwele

18 Mokonzi monomo wa bayuda amba ya tuna Yesu yokye: «Moteye o molaa, nakyele bo pho na zwe bomoo pha bobele na bobele?» 19 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo. 20 Koebe mibeko: "Sakyela baphemba, saboma moto, saifa, sateme bonzoka pha boole, kumola nyongo na ongo.» 21 Moto owa ezwele amba mobuyisa yokye: «Natosa mibeko miso maamina tata bonwana pha nga.» 22 Waa oka Yesu babona, amba ya wo ne yokye: «Kyeezangye ekpele yonyo: Kye ungya mbolo ya we iso, okabele babola bana baphalanga. Wamozwa ezwele o ikolo; emba yaka ya mbengye.» 23 Waaoka moto wa ezwele me babona, amba butwa na ngongo, pho abaka na ezwele iikye. 24 Waawene Yesu obokye moto me abuto na ngongo, amba ya wo yokye: «Wali kamba pho ya bato ba ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo! 25 Phele wali kamba pho ya Shamo inyolo o iluu sa solu, kasi wambi kula ba nkamba koleka pho ya moto

wa ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.»
²⁶ Bato baabaka bamokye bamba wo bεkye:
 «Emba owamba bika nza?» ²⁷ Yesu amba buya
 yokye: «Maphoo maate maakokye bato ikyela,
 Nwaphongo kamakyele.»

²⁸ Petelo amba ya wo na Yesu yokye:
 «Okyemela, banga toika ika iso yabaka na banga
 pho ya iebenga.» ²⁹ Yesu amba ya wo na bεε
 yokye: «Nde phele, na wo na bεε, bo moto aikyi
 ika ingambi, ηwanwasi, bana nyango, baboti,
 bana pho ya Bokonzi pha Nwaphongo, ³⁰ moto
 me amozwa mbolo nzikye koleka o imbεle sisi,
 emba o nkolo yaamoyaa amba zwa bomoo pha
 bobεle na bobεle.»

*Yesu akuli imola mbala eya iyato, bo wa mowa
 yo na bo wa mokundwa yo*

³¹ Yesu aesi yakpa baekosi bεε iko mbuka
 babale, amba ya wo na bεε yokye: «Okyemela,
 unwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omoo,
 maphoo masoo makoma baumosi ba Nwaphongo
 pho ya Nwana wa Moto mamokokiyisama.
³² Pho baamoambya o maboko ma bato
 bamasumu, baamoekye, baamotola, baamotowa
 matee; ³³ waamounva bεε imobinda phimbo,
 baamoboma, emba sima ya nkolo iyato
 amokundwa.» ³⁴ Kasi baekosi tebaikaka soso
 ntina ya maphoo me, tebaikaka eba na yaunvaka
 wo Yesu.

Yesu abikye moto owa pholo miyo

³⁵ Waakoma Yesu phensphe na Yeliko, moto
 monomo owa pholo miyo, azalaka o imbale ya
 nzela pho ya ionga baalekane. ³⁶ Waaoka yo toko

ya moluku njwa bato balekane, amba ya tuna yokye: «Eni ba lowo iye?» ³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Kyelekane Yesu owa Nazarete.» ³⁸ Emba amba yaanwana yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzokye ngongol!» ³⁹ Bato baabaka batambule o boo, bamba mozibisa pho aikale bose, kasi yo amba kula yaanwana nde na bokusi yokye: «Nwana wa Davidi, inzokye ngongol!» ⁴⁰ Yesu amba ya teme, amba ya onga obokye bamoyelele ne. Waakoma moto owa pholo miyo phenephe na Yesu amba motuna yokye: ⁴¹ «Kozingye obokye na ekyele iye?» Moto owa pholo miyo yokye: «Nkolo, kyela obokye nakule wene!» ⁴² Yesu amba ya wo ne yokye: «Kula wene! Ianola sa we siebikye.» ⁴³ Mina wamo, moto me abuto iwene, abuto ibenga Yesu naikyemikumbela Nwaphongo. Waawene bato baso baabona, na bee babutwaka ikyemikumbela Nwaphongo.

19

Yesu na Zakayo

¹ Waanyolo yo o Yeliko, Yesu amba tamba mokyisi. ² Moto monomo abaka omoo nkomo ye Zakayo, aamba ya tokolo; yo abaka monomo na bakonzi wa ba phutise ba mputi, na moto wa ezwele iikye. ³ Alukaka iwene Yesu, kasi bo wabaka yo mokuwe, taikaka koka imowene pho ya moluku njwa bato. ⁴ Wawene yo babona, amba kyilingana o boo, akye baa o ikolo sa njwete njwa sikomole, pho waa moyalekana Yesu wamo, amowene na bolaa. ⁵ Waakoma Yesu o

elele me, amba tomba miyo o ikolo, amba ya wo ne yokye: «Zakayo, uta mizele: Pho nasengyesi lolu ikye baa o ingambi sa we.» ⁶ Zakayo amba ya uta izele, amba moyamba o ingambi se na nkyisa. ⁷ Bato basu baawenekye lowo me, te baikaka sepela na lango, bamba wo bekye: «Akye baa nde oka moto wa masumu!» ⁸ Kasi Zakayo amba ya susana o boo pha Nkolo, amba ya wo ne yokye: «Nkolo, okyemela, nakabe mbolo ya nga na mibale, napha babola ndambo eyoko. Bo nakpesi moto baphalanga baikye na malondo mabe, namobuyisele bee mbala ine.» ⁹ Emba Yesu amba wo pho ye yokye: «Lolu eye, ibikiyi sisi o ingambi sisi, pho na we, oli njwana wa ibota sa Abalayama me. ¹⁰ Pho Nwana wa Moto aesi yaluka na iya bikya bato baabunga.»

Ete ya baphalanga

¹¹ Yesu ambakula ya kpela bato baokaka mapho mamana ete esuu. Pho waaba yo phenephe na Yelusaleme, bato baumunyaka obokye Bokonzi pha Nwaphongo pha mowenene nde mina wamo. ¹² Emba Yesu amba ya wo yokye: «Moto monomo wa ibota sa bokonzi akyekye o mokyisi monomo itakye pho bamokyele mokonzi, sima amba kula ya butwa. ¹³ O boo pha ikyende, amba ya banga baombo iko mi baombo be, aesi yabakabela moto na moto ebuni yonyo ya wolo ya motiya moikye, amba ya wo na bee yokye: “Kyela mumbongu na baphalanga baabana, tee nono wa moya nga.” ¹⁴ Kasi bato ba mokyisi nwe bamoinaka,

bamotomelaka bato pho ya ikye wo ne obokye: “Toloanole obokye aBe mokonzi nwa banga.”

¹⁵ Waamokyela Be mokonzi, amba ya butwa o mokyisi nwe. Amba ya banga o boo phe bato ba etoma bakabelaka yo baphalanga pho ya iyeba bookose moto monomo na monomo baphalanga baazwaka yo. ¹⁶ Owa o boo amba ya wo yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekye we ebote bibende iko ba wolo.” ¹⁷ Nkolo amba ya wo yokye: “Bolaa, moto wa etoma o molaa. Okyesi bolaa o mapho makyiky, na moebuya mokonzi wa nkyisi iko iinene.” ¹⁸ Owa ibale amba ya wo yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekye we, ebote bibende bitano ba wolo.” ¹⁹ Nkolo amba ya wo ne yokye: “Iwe, na moebuya mokonzi nwa nkyisi itano iinene.” ²⁰ Oomoyoko amba ya wo yokye: “Nkolo, kyeka ebende ya we yonyo ya baphalanga yango eye, na ezingaka na itambala, namba ebomba. ²¹ Nabaka na ile, pho oli moto monomo wa nkamba, kokpe mbolo yateyaikaka we langya, konoko o elele eteyikaka we phika.” ²² Nkolo amba ya mobuyisa yokye: “Oli moto wa etoma moBe, namoesambisa nde na maloba ma we mampenza. Waebaka obokye nga nali moto monomo wa nkamba, nakpe mbolo yateyaikaka nga langya, nanoko o elele eteyikaka nga phika. ²³ Ka pho ya'ye toikaka kye bomba baphalanga banga nabo o bankyi? O iyabutwa sa nga nde naesi ya bazwa na matabisi.”* ²⁴ Bobele nkolo amba ya wo na bato baabaka wamo yokye:

---

* **19:23** 19.23 Bakyi: Elele ekyebombe Be baphalanga.

“Omobilolo ebende ya wolo mena, oephε oli na bibende iko.” ²⁵ Bato bamba ya wɔ nε βεkye: “Mokonzi, yo nga ali na βεε ikoo!” ²⁶ Nkolo amba ya babuyisa yokye: “Nawɔ na βεε, moto ooli na banaa mbolo, bamokula mobakyisa mbolo nsuu. Ka ooli pha, ba mobilolo na ηwana ndambo ooli nε. ²⁷ Phɔ ya banguna ba nga, bato bate baikaka zinga obokye nga nabe mokonzi ηwa βε, yaka na βεε wawa, emba obatene nyesi o miyo ma nga!”»

Yesu anyosi o Yelusaleme

²⁸ Waaunva yo iwɔ babona, Yesu aesi ya tambula o boo phɔ ya ikyende o Yelusaleme. ²⁹ Waakoma yo phenephε na Betefaze na Betani, mbale ya ngomba ya ba olive, amba ya toma baekosi βεε babale ³⁰ amba ya wɔ na βεε yokye: «Kyende o mokyisi mokyekane na banga; waamokoma βεε omɔ, wamokyende wene ηwana wa mpunda atingyi, naino moto tabaa miyango. Oeyingole, oye na yango wawa. ³¹ Ka bo moto monomɔ aetuni obokye: “Koeyingole phɔ ya'ye?” Omobuyisa obokye: “Phɔ Nkolo asengyesi na yango.”» ³² Bobele baekosi me babale bamba ya kyende, bakyε takana maphɔɔ masɔ nde bowawɔkɔ Yesu na βε. ³³ Waaba βεε baingole ηwana wa mpunda, ba kolo mpunda bamba batuna βεkye: «Koeingole ηwana wa mpunda mona phɔ ya'ye?» ³⁴ Baekosi bamba buya βεkye: «Phɔ Nkolo asengyesi na yango.» ³⁵ Bamba yakye na ηwana wa mpunda me ooli Yesu, bamba ya wala bitobu ba βεε o ikolo sa ηwana wa mpunda me, bamba yabayisa Yesu. ³⁶ Waaba yo kotambule, bato babaka

bakye miwala bitobu o nzela. ³⁷ Waakoma yo phenephe na nzela ekyeute o ngomba ya baolive, baekosi baso batondaka na nkyisa, babutwaka ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo pho ya bilekyesako biso biawenekye de. ³⁸ Bawoko bekye:

«Apambolame, mokonzi ookoye na nkombo ya Nkolo!
Bose bofe o ikolo, nkyemo ibe o bilele biilekyi Ikolo!»

³⁹ Bafalisayi baayoko, baabaka onte ya bato, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, katela baekosi ba we!» ⁴⁰ Yesu amba ya buya yokye: «Na wo na bee ngakye: Bo bee baikasi bose, mabanga mamoaŋwana.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

⁴¹ Waakoma Yesu phenephe na Yelusaleme, waamowene yo, amba lela pho ya ŋwango. ⁴² Awoko yokye: «Bo na we waebaka me, o mokolo ŋwa lolu, ndengye eekoyi we izwa bose...! Kasi unwanwa eye, mapho me mabombami pho ya we, tokoyi imawene! ⁴³ Pho nkolo yaamoya, banguna bawe bamoelungya, bamoeteyisa lophango, bamba etokolele mbombo iso. ⁴⁴ Bamoebola, iwe na bana ba we, etewaikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko, pho toika eba imbele sayakaka yaebikya Nwaphongo.»

Yesu anyosi o Tempelo

⁴⁵ Bobele Yesu amba ya nyolo o Tempelo abuto iwiinya baabaka baungya. ⁴⁶ Amba ya wo na bee yokye: «Wakomama bobo: “Ingambi sa

nga samoba ingambi sa losambo”. Kasi bée osibuye ibombo sa faibi!» ⁴⁷ Nkolo iso, abaka kateya o Tempelo. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bateye ba mibeko na ba nkumu ba mokyisi, balukaka imoboma; ⁴⁸ kasi tebaikaka eba ndengye eekokyi bée ikyela, pho bato baso balakyekyelake nde mi imooka.

20

Owaphe Yesu bokonzi nza?

¹ Mokolo monom, waba Yesu kateya o Tempelo na iimola bato Simo Elaa, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko na bankumu, bamba ya wali yo. ² Bamba motuna bekye: «Oloimole, kokyele mapho mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi me nza?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga naetune nde motuna monom. Onzimole: ⁴ Ibatisi sa Yoane, sautaka o ikolo nde na bato?» ⁵ Bamba wono bée na bée bekye: «Bo tobuye obokye: “Sautaka o ikolo”, amowo obokye: “Pho ya'ye toikaka moanola?” ⁶ Ka botoni buya obokye: “Sautaka na bato”, bato baso baalomaa mabanga, pho baanole obokye Yoane ali moimosi wa Nwaphongo.» ⁷ Emba bamba buya bekye tebaebe biwautaka sango. ⁸ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na nga me esieyimole naa na bokonzi ye nakyele mapho maamana.»

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobé

⁹ Bofele Yesu amba butwa ikpela bato ete eye: «Moto monomō aphikaka vinyo o inzabi. Aikiyi siika na bato basiphutele, yo akye o imbanga sa ikoko. ¹⁰ Waakoma imbele sa inoko mbuma, nkolo wa inzabi aesi ya toma moombo we oka bato baaphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo se. Kasi baphutesi inzabi, bamokutubi, bamobuye maboko pha. ¹¹ Mokolo nwa inzabi akuli ya toma moombo mosuu. Kasi na mona, baaphutele inzabi bamokutubi, bamotosi, baambi na mobuya maboko pha. ¹² Mokolo nwa inzabi amba kula toma moombo wa etoma owa iyato, ne mona, baphutele inzabi bamba mozokya, bamba mowiinya. ¹³ Emba mokolo inzabi amba ya miwole yokye: “Na kyele bo? Na motoma nwana wa nga owa lozingo. Iyo, baamotosa.” ¹⁴ Kasi, waamowene baaphutele inzabi, bamba ya wono onte ya bekekye: “Kyeka ndomi ye owamoikala na sina inzabi, bo ango awe. To mofome pho inzabi me sibutwe sa banga!” ¹⁵ Bamba ya kye movaka o selekye ya inzabi, bamba mofoma. Yesu amba ya batuna yokye: “Mokolo inzabi aabakyela bo?” ¹⁶ Amoya boma baaphutele inzabi, amba siphē bato basuu.»

Waaoka bato babona, bamba wo bekye: «Phe, ete wakyelame!» ¹⁷ Kasi Yesu amba bakyeke o maboo, amba ya wo na bekekye: «Maphoo makoma beke o buku pha Nwaphongo mama, malukye iwō bo?

Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi,
nde sango sibuto iingo ephisi ingambi siso.

18 Moto munsɔ owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokyemitenya binango, emba owamokalela ibanga me amophitingana.»

Lowɔ lookyeki mputi ya Kaisala

19 Bateye ba mibeko na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, baebaka obokye ete mena, Yesu aekpesi be. Yango mena balukaka malondo ma imwakya nde wamɔ. Kasi bailaka bato. 20 Yango mena bamba tata imokyengye, bamotomelaka banwasanyɔlɔ baawenene ndokolo bato balaa, phɔ na maloba me mampenza, bamozwe na eleko ya imoambya o maboko na moangyesi.

21 Baesi ya motuna motuna mumu: «Moteye, toebe obokye iiki wɔ we na iiki teya we ili nde ya phele, watene we bolombe tokyekye boo pha moto. Kasi koteya nde o phele nzela ya Nwaphongo.

22 Taa loimola, mibeko miphe nzela obokye tophute mputi ya Kaisala?» 23 Kasi Yesu aebaka obokye bazite maphɔ masuu, amba ya wɔ na be yokye: 24 «Inteya mpata yɔnyɔ ya ebende. Boo na nkombo eya koma be o ebende eye ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.» 25 Emba Yesu amba ya wɔ na be yokye: «Buyisa Kaisala yaaka Kaisala, emba Nwaphongo yaaka Nwaphongo.»

26 Bobe tebaikaka koka na imoakya phɔ ya maloba me mampeza, kasi bakamwaka na eyano ye, bamba ikala bose.

Motuna nwa basadukayi phɔ ya ikundwa sa bawee

27 Basadukayi baayoko bamba ya oli Yesu. Be basadukayi bawo obokye, bato baawa ete

bakundwe. Bamba tuna Yesu motuna mumu: ²⁸ «Moteye, Mose alokomela o buku pha mibeko bobo: “Bo moto mɔnɔmɔ ali na mosi, alonga nwanwasi, yo ambi waa saika bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho abotele bola phe owa waa bana.” ²⁹ Yabaka babona o mokyisi mɔnɔmɔ, bana ba bampele sambo babaka bée baso nyango mɔnɔmɔ ango mɔnɔmɔ, bola pha bée aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne. ³⁰ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me, akuli waa, sabota ne. ³¹ Na owa iyato akuli bozasa, ne awe sabota ne, nde bomo bée baso sambo, bawe sabota ne. ³² O sima ya bée baso, bozengye me ne amba ya waa. ³³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bée baso sambo amoba nwanwasi wa nza? Pho bée baso bamozasaka.»

³⁴ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bato ba mokyisi mumu, babasi na bampele balongane. ³⁵ Kasi baawene Nwaphongo obokye bali bato ba bosembo, na waamokundwa bawe etebalongane. ³⁶ Tebakokyi ikula waa pho babuto ndokolo baanzelu. Bali bana ba Nwaphongo, pho bakundoo. ³⁷ Obokye baawa bamokundwa, Mose yo mampenza alowoko o isolo sa nwete moolole sazika, wa banga yo Nkolo, Nwaphongo wa Abalayama, Nwaphongo wa Izake na Nwaphongo wa Yakobo. ³⁸ Nwaphongo tali Nwaphongo wa bawe kasi wa bato bali na bomoo, pho bato baso bali na bomoo pho ye.» ³⁹ Bateye ba mibeko baayoko, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, owoko na bolaa.» ⁴⁰ Pho tebakulaka meka imotuna

motuna mosuu.

Masiya ali ηwana ná Nkolo ya Davidi

⁴¹ Emba Yesu amba ya wɔ na βέε yokye: «Ndengye'ye bakokyi iwɔ obokye, Masiya ali Nwana wa Davidi? ⁴² Phɔ Davidi yo mampenza kawɔ o buku pha Meembo yokye: “Nkolo awɔ na Nkolo wa nga: Zala o boloo pha nga, ⁴³ nonɔ waamouya nga βanguna βa wε, o se ya mokolo ma wε.” ⁴⁴ Kyeka, Davidi kamobangye Nkolo. Emba, ndengye'ye ambi kula βa ηwana wε?»

Sakyela ya bateye βa mibeko

⁴⁵ Amba wɔ na βaekosi βέε o miyo ma bato basɔ βaβaka βamookye yokye: ⁴⁶ «Bέε nde kokyeβe na bateye βa mibeko. Bέε bazingye ikyemitambula na bitobu bianda, βambe nazinga obokye βababeya o bilele biangane bato βaikye, βaɔɔ biziye βa o βoo o mangambi ma losambo na bilele βa o βoo o biselekɔ. ⁴⁷ Baiyele mazengye na mbolo ya βε, βabɔndεε mabɔndεsi maanda phɔ ya iteya obokye βali bato βa βosembo. Yango mεnε, Nwaphongo aabaphε etumbu yɔnɔyɔ eya moleka βonεnε.»

21

Ikabo sa bozengye

¹ Waatomba yo miyo, Yesu aesi ya wεnε bato βa ezwele βakye ambya makabo o ekɔkɔɔ o Tempelo. ² Aesi ya wεnε na bozengye βonɔβɔ mobola, aesi ya langya mpata ibale ya bibende. ³ Yesu amba ya wɔ yokye: «Nde phεε na wɔ

na b̄e ngakye, ḡwanwasi bozengye mobola oyo, ambye ileka bato bas̄o. ⁴ Ph̄o b̄e bas̄o babana bambye nde baphalanga batebali na b̄e na ntina. Kasi yo, na bobola phe ambye nde baphalanga bas̄o baabaka ne ph̄o ya ibika.»

Yesu aimosi obokye bamobukola Tempelo

⁵ Waaba bato baaȳok̄o baw̄o ph̄o ya Tempelo, ndengye eya sitonga b̄e na mabanga malaa, na ná mbolo ya phekye b̄e Nwaphongo, Yesu amba ya w̄o yokye: ⁶ «Iso ikyi wene b̄e iye, nk̄olo ya moyaa, ete wa ikale ibanga son̄os̄o o ikolo sa siiȳok̄o: Iso bamoiyuwola.»

Yaa moya o suka ya mokyisi

⁷ Emba bamba motuna b̄ekye: «Moteye, maph̄o me mamokyelama imbele iye? Tomba na eba na elembo obokye maph̄o me malukye ikyelama?» ⁸ Yesu amba ya buya yokye: «Nde kokyefe obokye moto saekosa, ph̄o bato baikye bamoya na nkombo ya nga, bamow̄o b̄ekye: “Eli nga!” na: “Imbele me sikokyi!” Sababenga. ⁹ Wamooka b̄e masimo ma mabita, na ma it̄ombele bakonzi, b̄e sa ilaa. Ph̄o esengyesi obokye maph̄o mamana mata kyelama phanza, kasi mena etetaaba suka ya mokyisi.»

¹⁰ Bobele Yesu amba ya w̄o na b̄e yokye: «Ekolo ȳon̄oȳo ya munwana na ekolo eȳok̄o, bokonzi b̄on̄ob̄o pha munwana na bokonzi boȳok̄o. ¹¹ O bilele bikye, manyete ma munyigana, bisenzo na zilo sikusi ya m̄oba, maph̄o ma inganga mamouta o ikolo na bilembo binene biamowene.»

Yaamoyelela baekosi

¹² «Kasi o boo pha maphoᵛ maso mamana, bamoeyakya bamba na enyokolo; bamoesambisa o mangambi ma makyita, bamoenyosa o bōlōko bamokye na bēe o boo pha bakonzi na baangyesi ba mokyisi pho ya nkombo ya nga. ¹³ Yango mena bēe wamoba manzoka ma nga. ¹⁴ Oebaka obokye tosengyesi na ibongya bo wamosamba bēe. ¹⁵ Pho, nga, na moephe munoko na zebi sa obokye moto okoephunde takokyi ieyikyela ziko. ¹⁶ Ebe baongō na banyongō, banaa nyongō, baa ibota sa we, na bikamba ba bēe bamoekaba, bamoingya baikye onte ya bēe. ¹⁷ Bato baso bamoeyina pho ya nkombo ya nga; ¹⁸ kasi na munsuwe monomo ᵛwa moto ᵛwa bēe ete moobiya. ¹⁹ Nde na ilendendala sa bēe, wamozwa bomoᵛ.»

Isambisama sa Yelusaleme

²⁰ «Emba waamowene bēe Yelusaleme alungami na batuluku, oeba obokye imbele sa boᵛtonokye phe sikokyi. ²¹ Emba, bamoba o Yuda, bēe elotaka o mangomba, bamoba onte ya mokyisi, bēe etokolo; bamoba o manzabi, bēe saya nyolo o mokyisi! ²² Pho yamoba nkolo ya bolombe, obokye iso yakomama o buku pha Nwaphongo ikokyisame. ²³ O nkolo me, ngongō na babasi baa ekama ná malekyele, pho mampasi makusi mamobaa o mokyisi na yoᵛ pho ya bato me. ²⁴ Bababoma na mphata; bamokye na bēe ntungye o bikolo biso, emba bato baate baaebe Nwaphongo bamoᵛto Yelusaleme tee nōno waamokoka imbele sa be.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁵ «Bilembo bamowene enene onte ya moo, onte ya bokombe na ba nyaseesi, o munse, bato baate baebe Nwaphongo bamoba na ngongo, bamotekyenele na boba waamowene bee maa ma ebale enene manyingane. ²⁶ Bato bamowaa na bobo pha ilota bofe phaamokpelemela mokyisi pho bokusi boso pha ikolo pha munyigana. ²⁷ Emba, bamowene Nwana wa Moto kaye onte ya mampata, na mwiya mwikye na nkyemo.

²⁸ Waamotata mapho me maso ikyelama, omielole otombe moto, pho imbele sa iyekandola sikomi phenephe.»

Ete ya nwete nwa fige

²⁹ Yesu amba kula bakpela ete yonyo yokyeye: «Kyeka nwete nwa fige na nzete nsuu: ³⁰ Wa lebo lo yango, koebe bee mampenza nde na iikyeka obokye imbele sa ikyete sikokyi. ³¹ Nde bomo, na bee, wamowene bee mapho maso mamana makyelame, eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe. ³² Nde phele nawo na bee, yoo eye etelekane obokye mapho mamana sabokyelamakye. ³³ Ikolo na munse yamolekana, kasi maloba ma nga etemalekane.»

Nde kokyengye imbele siso

³⁴ «Nde kobe na bokyengyi, pho ntema ya bee saotono na malanga, biseleko na maumunya ma mokyisi, emba mokolo me saebalikyinya, ³⁵ ndokolo bondendi; pho nwa mokpelemela bato baso bali o munse. ³⁶ Kasi salala ebuu, bondelekye imbele siso, pho mapho maso

mamoya mamana mango saezwa; ombé na temé o boo pha Nwana wa Moto.»

³⁷ Yesu abaka kalekyinya nzanga o Tempelo pho ya iteya emba atokoloko waa nkokoloko pho ya ikye lala o ikolo sa ngomba ekyebangye bée ya baolive. ³⁸ Emba bato baso babaka baye oka ye na moyelo o Tempelo pho ya iya mooka.

22

Bakonzi bawangye iboma Yesu

¹ Eseleko ya Ilekana yakomaka phenenephe, eli eseleko ya mapa matumbe bée sa muno moulole mapa. ² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko balukaka malondo ma imolemolo pho bailaka bato.

Yudasi kalukye iungya Yesu

³ Emba Molemba amba nyolele Yudasi okobangye bée Isikaliyota, owa baka monomo onte ya iko mbuka babale. ⁴ Yudasi akyekye okana na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba bakyengyele Tempelo pho ya iluka malondo ma ibaungyisela Yesu. ⁵ Bée babaka na nkyisa emba bamba okana obokye bamophe baphalanga. ⁶ Yudasi amba anola, amba tata iluka imbele silaa pho ya ibaungyisela yo bato saeba.

Yesu na baekosi bée balengyele eseleko ya Ilekana

⁷ Mokolo nwa eseleko ya mapa matumbe bée sa muno, nwa kokaka, mokolo mobome bée bana ba mampate pho ya eseleko ya Ilekana. ⁸ Yesu

amba ya toma Petelo na Yoane, amba wɔ na bɛɛ yokye: «Bɛɛ kyende lolambela ntoma ya eseleko ya Ilekana, phɔ toze.» ⁹ Bamba motuna bekye: «Kozingye obokye tokye lamba bi?» ¹⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Wamunyolo bɛɛ o mokyisi, wamovana na moto monomɔ aphisi mbongo ya maa. Omobengye tee nono o ingambi sa munyolo yo ¹¹ ombe wɔ na mokolo ingambi bofo: “Moteye kaetune obokye: Oloteya elele eya mozaa yo ntoma ya eseleko ya Ilekana yo na baekosi be?” ¹² Emba moto me amoeteya elele yonoyo eenene eya ikolo onte ya ingambi, baunva ebongya na bolaa. Olambe ntoma ya eseleko omɔ.» ¹³ Baekosi baesi ya kyende, bakye takana iso nde bo wabawolekye yo, emba bamba bongya ntoma ya eseleko ya Ilekana.

EsELEKO ya Ilekana eenyakune

¹⁴ Waakoka imbɛɛ sa iza, Yesu yo na batoma bɛɛ baesi ya zala o mesa. ¹⁵ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Nabakyi na phowa ya iza eseleko ya Ilekana eye na bɛɛ minyamipha o boo pha nga inyokomɔ! ¹⁶ Phɔ, nawɔ na bɛɛ, esikule zaa eseleko me mbala esuu tee nono wamokoka yango o Bokonzi pha Nwaphongo.» ¹⁷ Amba ya kpa kopho ya vinyo, waunva yo iphe Nwaphongo melesi, amba ya wɔ yokye: «Kpa kopho eye, oenywe bɛɛ basɔ. ¹⁸ Phɔ nawɔ na bɛɛ: Tata lolɔ esikule nywa maleku ma mbuma ya vinyo tee nono wamoya Bokonzi pha Nwaphongo.»

¹⁹ Bobɛɛ aesi ya kpa ipa, waaunva yo iphe Nwaphongo melesi, asikyesi, amba ya baphe

sango yokye: «Eye eli nzoto ya nga, iambemi phoya b̄εε. Nde kokyele bom̄o pho ya inzumun-yaka.» ²⁰ Nde bom̄o waaunva b̄εε iza, amba ya kpa k̄opho yokye: «K̄opho ya maleku eye eli ya sangola eenyakune ya malongo manga maamosweye pho ya b̄εε.»

Yesu aimosi obokye baamoungya

²¹ «Kasi kyeka: Moto okonzungya, kaze na nga o mesa wawa! ²² Pho Nwana wa Moto amowa bo owa unva b̄ongya Nwaphongo. Kasi nḡonḡo ya moto owa moungya!» ²³ Emba baekosi bamba tata itunana onte ya bε, pho ya iyeba nza okokyi ikyela babona.

Oolekyi na ngambo nza?

²⁴ Baekosi bamba tata iyika ziko pho ya iyeba olekyi na ngambo onte ya bε. ²⁵ Yesu amba ya wo na bε: «Bakonzi ba nkyisi bakyele na makonzi ma b̄εε yaa bonkolo, na baakonza nkyisi bazingye obokye ba babangakye “bato baakyele bola”. ²⁶ Pho ya b̄εε, yango saba babona. Kasi oolekyi bola onte ya b̄εε akpe elele ya mosi, emba ookokambe akpe elele ya okoekyelele. ²⁷ Moto ozasi o mesa na okomokyelele, olekyi na ngambo nza? Teli ozasi o mesa? Kasi nga, nali onte ya b̄εε o elele ya okoekyelele. ²⁸ B̄εε oli bato babaka na nga o minyoko miso ma wenekye nga. ²⁹ Emba nga, naephe Bokonzi nde bo wa bompe Tata: ³⁰ Yango mena b̄εε wamozaa, wamunywa o mesa ma nga o Bokonzi pha nga. Wamba na zala o biziye ba

bokonzi pho ya itena malombe ma mafota iko mbuka mafale ma Isalayele.»

Yesu aimosi obokye Simo Petelo aamoangana

³¹ Nkolo amba ya wo na Simo Petelo yokye: «Simo, Simo, Molemba aeyongyi pho ya iyenyinga bokonyingye bée mbuma ya ble. ³² Kasi nga, nabondesi pho ya we obokye ianola sa we sango sa unva. Emba iwe, waamo ya mbutolela we, okuya bebi na we.»

³³ Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, nga naanosi inyolo o boloko naa iwa na we, elele yonyo.» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Petelo na wo na we ngakye, nde o mokolo nwa lolu, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato, obokye toonzebe.»

Baphalanga, ikuba na mumphata

³⁵ Bobele Yesu amba ya tuna baekosi bée yokye: «Waaetomaka nga sa baphalanga, sa ikuba, sa mapapa, bée wazangaka ekpele?» Bamba buya bekye: «Phe.» ³⁶ Amba wo na bée yokye: «Kasi, unwanwa eye, ooli na baphalanga, abaphile; nde bomu na ooli na ikuba; emba ootoli na mumphata, aungya munkoto nwe pho aombe mumphata. ³⁷ Pho, na wo na bée, esengyesi obokye mapho maakoma bée pho ya nga o buku pha Nwaphongo mama makyelame: “Bamunyosa o molongo nwa babomi.” Nde phele, mapho maankyekyi, mamokyelama.» ³⁸ Baekosi bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, kyeka mphata ibale.» Amba ya babuyisa yokye: «Wakokyi.»

Yesu kabondela o ngomba ya baolive

³⁹ Yesu atokosi, aesi ya kyende o ngomba ya ba olive, bowamelekye yo. Baekosi bée bamba ya mobenga. ⁴⁰ Waakoma bée o elele me, amba ya wo na bée yokye: «Bondela pho bée sakaa o bimekyi.» ⁴¹ Amba ya mana wali be, amigbosi njwana imbale, akye kusama, atati ibondela yokye: ⁴² «Tata, bo ozingyi manya kopho ya bolosi eye oka nga. Kasi sakyela boozingye nga, kyela nde boozingyi we.» ⁴³ Emba anzelu monom owa ikolo, amba motokolele pho ya imokuya. ⁴⁴ Na ngongo boikye, amba kula bondela na bokusi. Ephamisa ye ebuto itanga o se ndokolo matanga ma malongo. ⁴⁵ Waunva yo ibondela, atemi, aesi yakye oli baekosi be. Akye batakana balasi ebu na ngongo. ⁴⁶ Amba ya wo na bée yokye: «Mene ye, kolale! Langwa, bondela pho bée sakaa o bimekyi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waataba Yesu kawo, bobele bato baikye baesi. Yudasi monom na baekosi iko mbuka babale, moto owabaka o boo pha be. Amba ya susinya phenephe na Yesu pho ya imoyamba. ⁴⁸ Kasi Yesu amba ya wo ne yokye: «Yudasi, koyambe Nwana wa moto, pho ya imungya!» ⁴⁹ Waawene baekosi ba Yesu mapho malukye ikyelama, bamba motuna bekye: «Nkolo, tonwane na mphata?» ⁵⁰ Emba monom na be, aesi ya tena itoo sa boloo sa moombo wa nganga munene wa Nwaphongo. ⁵¹ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le kyela babona, wakokyi.» Amba phila itoo sa moto me, amba mobikya.

⁵² Emba Yesu amba ya wɔ na ɔaa yakaka ya moakya, ɔakonzi ɔanganga ɔa Nwaphongo na ɔakonzi ɔa ɔanza Ingambi siinene sa losambo na ɔa nkumu, yokye: «Phɔ ya iya nzakya oesi na mphata naná kpɔngu o maɔɔkɔ ndokolo nga nali mwibi!» ⁵³ Nkɔlɔ iso, naɔaka na ɔɛɛ o Ingambi siinene sa makyita, toikaka nzakya. Kasi imbeɛ sisi sili sa ɔɛɛ, na sa bokonzi phaa enzɔmbi.»

Petelo aanga Yesu

⁵⁴ Baakye Yesu, ɔaesi yakye ne ɔamunyɔɔɛ o ingambi sa nganga munene wa Nwaphongo. Petelo aɔaka kababengye na itakye. ⁵⁵ Balosaka ηwenya o motema ηwa lophango, Petelo akyekye ne zala onte ya ɔato ɔaaba ɔaɔo ηwenya.

⁵⁶ Nwanɔwasi mɔnɔmɔ wa etoma, aesi ya mowene azasi phenephe na ηwenya, aesi ya molembetela amba ya wɔ yokye: «Moto oyo ne aɔaka na Yesu.» ⁵⁷ Kasi Petelo amba angana yokye: «Nwanɔwasi oyo, nga si moebe.»

⁵⁸ Nwana ɔote, moto mosuu waamowene yo, amba ya wɔ yokye: «Na we oli mɔnɔmɔ na ɔɛ.» Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Lele lolo, nga phe!» ⁵⁹ Sima ya ngonga yɔnɔyɔ, moto mosuu atingami na Petelo, amba ya wɔ ne yokye: «Nde pheɛ, moto oyo aɔakyi na Yesu. Phɔ ne ali moto wa Galileya.»

⁶⁰ Kasi Petelo amba ya buya yokye: «Lele lolo, sieɔe maphɔɔ malukye we iwɔ.» Nde waataba yo iwɔ, soo esi ya tongɔ. ⁶¹ Nkolo aekpa, aesi ya kyeka Petelo. Emba Petelo amba ya umunya maphɔɔ maawɔkɔ Nkolo ne obokye: «Mokɔlɔ ηwa lɔlɔ

eye, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.» ⁶² Emba Petelo amba ya tokolo, abuto ilela na ngongo ikye.

Bato batosi Yesu baambi na mowanda

⁶³ Bato baabaka bakyengere Yesu, bamokyekye, bamba na mowanda.

⁶⁴ Bamozibaka miyo, bambe motuna bekye: «Teya obokye oli moimosi! Oewandi nza?»

⁶⁵ Bakulaka motola na boikye.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁶⁶ Waaye bunya, bankumu ba bayuda, bankonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko, baesi yaangana ikyita sinene, bamba bayelela na Yesu. ⁶⁷ Bamba ya motuna bekye: «Bo oli Masiya? Oloumole.» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo naeimosi, otoonzanole, ⁶⁸ na bo naetuni motuna, otombuyisa. ⁶⁹ Kasi tata lolu, Nwana wa moto amokye zala o eboko ya boloo ya Nwaphongo, owa mwiya.» ⁷⁰ Emba, bee baso bamba ya motuna bekye: «Iwe nde Nwana wa Nwaphongo?» Amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza owoo, eli nga.» ⁷¹ Emba bee bamba ya wo bekye: «Tonekula luka manzoka maaye, banga mampenza tookyi munoko nwe!»

23

Bakye na Yesu oboo pha Pilata

¹ Bato baso baabaka o ikyita baesi ya teme, bamba ya kye na Yesu oka Pilata. ² Emba bamba butwa imophunda bofo: «Tokye zwa moto

oyo kaambya mobulu o mokyisi nwa banga: Kakatele bato saphuta mputi ya Kaisala, kambe na mibanga Masiya na mokonzi.» ³ Pilata amba motuna yokye: «Iwe mokonzi nwa bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we.»

⁴ Pilata amba ya wo na bakonzi ba banganga na ná moluku nwa bato yokye: «Sikiyi zwa ewele ya inyete moto oyo.» ⁵ Kasi bée bamba ititala na iwo bkye: «Katomisa bato na mateya me obokye bakyele mobulu o Yuda mobimba, tata o Galileya tee nono wawa.»

⁶ Waaoka Pilata babona, amba tuna naa moto me ali moto wa Galileya. ⁷ Waeba yo obokye Yesu ali moto wa mokyisi nwa Elode, amba ya mobuya oka Elode owabaka ne mi nkolo me o Yelusaleme.

Bakye na Yesu oboo pha Elode Antipasi

⁸ Wawene Elode Yesu, asepelaka na boikye, pho tata kala abaka na phowa ya imowene, pho ya maphoo mafaka yo kaokye pho ye. Ambaka baa kamokyekyele naa amokyela elekyesako. ⁹ Emba, amba tuna Yesu mituna miikye, kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. ¹⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko babaka wa mo, bamophundaka na bokusi. ¹¹ Elode na batuluku bée bamba motiyola, bamba moekye; bamba molasa etobu yonono elaa, amba mobuya oka Pilata. ¹² Mokolo me, Elode na Pilata babutwaka ekamba, bée baabaka phanza banguna.

Batenesi Yesu bolombe pha iwa

13 Emba Pilata amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bakonzi ba mokyisi, 14 amba wo na bée yokye: «Bee onzelesi na moto oyo pho kowo obokye kakosa bato bamane o nzela elaa; kasi nga, oomotuni nga o miyo ma bée, sikyi mozwa nono na ewele eekokyi na imoakya onte ya maphoo maso maamophunde na bée: 15 Elode ne taikyi mozwa na lowo, pho akuli lobuyisa yo. Yango mena tewali lowo lokoyi na iwa onte ya maphoo makyela yo. 16 Namophe nde etumbu, bamobinde phimbo emba bamolee kakyende». 17 [O biyenga biso ba Ilekanaa, Pilate abaka kabatokolele moto monomo wa boloko.]

18 Kasi bée baso bamba anwana bekye: «Omobome emba olokandolele Balaba.» 19 Bakangaka Balaba o boloko pho bato batomboko o mokyisi, emba abomaka moto.

20 Pilata amba kula ya wooo na bée na ndengye ya iluka ikandola Yesu. 21 Kasi bée bamba anwana bekye: «Omobakye o ekulusu, omobakye o ekulusu.»

22 Mbala eya iyato, Pilata amba wo na bée yokye: «Bobe iye bokyesi moto oyo? Sizwe bobo bokyesi yo pho akokye na iwaa. Namophe etumbu ya phimbo emba namolee kakyende.»

23 Kasi bée baititalaka nde na ianwana nzaga, na iyonga obokye abakyeme o ekulusu, emba nzanga ya bée ya baka kyikole nde bokosi.

24 Emba Pilata amba tena lowo me ndengye eya ongaka be. 25 Amba kandola moto owa ongaka be, iyo owa kangaka yo o boloko pho ya itombo na ifoma moto. Ka pho ya Yesu, amba moambya obokye bamokyele boozingyi be.

Babakyi Yesu o ekulusu

²⁶ Waaba batuluku bakyenɛ na Yesu, baesi yakpa moto mɔnɔmɔ wa mokyisi nwa Sirene nkombo ye Simo kaute o inzabi. Baesi ya mophisa ekulusu phɔ aenyanya o sima ya Yesu.

²⁷ Moluku nwa bato moikye nwabaka momobengye, na babasi baba bamiwande mantolo na imiima phɔ ye. ²⁸ Yesu amba miekpinya biili bɛɛ amba wɔ na bɛɛ yokye: «Bana ba babasi ba Yelusaleme, salela phɔ ya nga kasi lela phɔ ya bɛɛ mampenza na phɔ ya bana ba bɛɛ. ²⁹ Phɔ kyeka nkɔlɔ kyiye yaamowɔɔ bɛɛ obokye: “Nkɔnzɔ na babasi baa komba na baatebaika bota na baatebaika nwyangya.” ³⁰ Emba bamobutwa iwɔɔ na mangomba obokye: “Kaa o ikolo sa banga!” na ná makosi obokye: “Oloziɛ”. ³¹ Phɔ bobakyesi babona na nwete mobio, mi nwaaunga yamba ba bo?»

³² Bayakaka na ná bato babale basuu, bato babe, phɔ bababome na Yesu elele yɔnɔyɔ. ³³ Waakoma bɛɛ o elele ekyebangye bɛɛ «Egyenyeyɛ», wamɔ, bamba mobaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyɔkɔ o bowɛɛ. ³⁴ Emba Yesu amba wɔ yokye: «Tata, obalimbisa phɔ tebaebe ikyikyele bɛ.» Bamba maa mbese phɔ ya ikaba bitobu bɛ. ³⁵ Bato batemekye wamɔ phɔ ya ikyeka; baakonzi, bɛ, bamoekyekye, bɛkye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa ɔlɔ Nwaphongo!» ³⁶ Batuluku na bɛɛ bamoekyekye me. Bamba ya susana phɔ ya imophe maleku maa ngaa, bɛkye: ³⁷ «Bo oli mokonzi nwa

bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sɔnɔsɔ o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.»

³⁹ Mɔnɔmɔ na bato babe babakaka bɛɛ o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!» ⁴⁰ Kasi omoyɔko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomɔ me. ⁴¹ Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bofe phaakyelaka banga; Kasi yo taika kyela bofe bɔnɔbɔ.» ⁴² Emba amba ya wɔ yokye: «Yesu, onzumunyaka waamoya we o bokonzi pha we.» ⁴³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde phele na wɔ na we: Lɔlɔ, wa mobaa na nga o paladiso.»*

Iwa sa Yesu

⁴⁴⁻⁴⁵ Waakoma bunya i moto, moo moesi ya mana. Enzombi yamba ya zifa mokyisi mɔbimba tee nɔnɔ o ngonga ya iyato eya nkɔnkɔlɔ. Emba etobu eyanda eyabaka o Tempelo yakakwaka na mibale. ⁴⁶ Yesu amba yaanwana nwangye mokusi yokye: «Tata, naambye molimo nwa nga o mabɔko ma we.» Waaunva yo iwɔ babona, akati motema. ⁴⁷ Waawene mokonzi nwa batuluku maphɔ masɔ mabakyi malekane, amba kumbela Nwaphongo yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi moto wa bosembo.»

⁴⁸ Bato basɔ baayakaka yaangana phɔ ya lowɔ me, wawene bɛɛ maphɔ malekaa, babutwaka oka bɛɛ na ikyemi miwanda

---

* **23:43** 23.43 Paladiso eli elele eya ema bato baanola Nwaphongo bo fa we. Mokyisi nwa nkyisi.

mantolo. ⁴⁹ Bikamba ba Yesu biso, ebe na babasi baabaka bamobengye tata nono Galileya batemekye itakye pho ya ikyeka yaabaka kyilekane.

Ndengye eya kundama Yesu

⁵⁰ Ikyeka bobo, moto monomo na nkombo Zozefu aesi; abaka monomo na bato ba ikyita siinene, moto molaa na wa bosembo. ⁵¹ Iyo alekye maumunya na maphoo maabaka baa ikyita sinene bakyele. Iyo moto wa Alimatayi, mokyisi monomo nwa bayuda. Abaka kaziya Bokonzi pha Nwaphongo. ⁵² Aesi ya kye onga Pilata ebembe ya Yesu. ⁵³ Bobele, aesi ya eyuya, amba ya mazinga na etobu amba molangya o ilita sa ima bee o motema nwa mabanga, omoo naino tebakundi moto. ⁵⁴ Yabaka mokolo nwa ilengyele mokolo nwa sabata eyalukaka na itata.

⁵⁵ Babasi babengaka Yesu uta o Galileya baesi na Zozefu molongo. Babaka bakyeke o ilita ndengye eyalangyaka bee ebembe ya Yesu.† ⁵⁶ Bobele baesi ya butwa, bamba bongya malasi na mauta maa solo elaa pho ya ebembe ya Yesu.

Emba mokolo nwa sabata baamba emaa bokoongye mibeko.

24

Yesu akundoo

¹ Mokolo nwa sabata moumbo, na moyelo, babasi baesi ya kyende o ilita baphisi malasi

---

† **23:55** 23.55 Malasi me mautamaka na nkata na na bibolo ba solo elaa. Lokola nkata ya tii, mundulumba, ngola, yombo.

mabongyaka bε.* 2 Baesi ya kye zwa ifanga simani o munoko nwa ilita. 3 Waanyolo bε, tebaikiyi kye zwa nzoto ya Nkolo Yesu. 4 Waaba bεε sakula eba maphoo maa iwoo, kyeka bobo bato babale balati bitobu bitane pεε baesi yabatokolele. 5 Na bona boobo, bamba nyokye maboo o se waba bato babana bawo na bεε obokye: «Pho ya'ye kolukye moto ooli na bomoo onte ya bawe? 6 Tali wawa, kasi akundoo. Umunya ya ewolekye yo waataka ba yo o Galileya. 7 Awoko yokye: "Esengyesi obokye Nwana wa moto aambyame o maboko ma bato ba masumu, bamobakye o ekulusu emba o mokolo nwa iyato akundwe."»

8 Emba bamba umunya maloba mε. 9 Waa uta bεε o ilita, bamba ya imola maphoo maso mamana oka baekosi iko mbuka monomo na bato basuu baso. 10 Babasi mε yabaka Maliya ma Magadala na Zaani na Maliya nyango wa Zake. Na babasi basuu baabaka na bεε molongo baimolaka batoma nde bomoo. 11 O miyo ma bε, maloba mε temaikaka baa na ntina emba tebambaka na anolela babasi mε. 12 Kasi Petelo amba ya kyilingana o ilita; waamina yo ikyeka, aweni nde bitato na bitato. Amba ya butwa oka ye na ikamwa na isoo yaalekanaka.

*Yesu atokolesi baekosi babale o nzela ya Emaus
(Malako 16.12-13)*

---

* 24:1 24.1 Malasi mε mautamaka na nkata na ná bibolo ba solo elaa, ndokolo ngola, yombo, na iyoko.

13 Kyeka nde muna mokolo me, babale onte ya bée bakwendekye o mokyisi mōnōmō nkombo Emaus, itakye na Yelusaleme ngonga ibale ya itambula. 14 Babaka bawōnō onte ya bée na maphō masō maaleka. 15 Emba, waaba bée basolole na ika ziko, Yesu yo mampenza aesi phenephe na be, atati itambula na bée nzela yōnōyō; 16 kasi miyo ma bée mazibamaka, tebakokaka imoeba.

17 Yesu amba ya batuna yokye: «Maphō iye maabakyi bée koikye ziko o nzela?» Emba bamba teme, batondaka na ngōngō. 18 Mōnōmō na be, nkombo Kleopasi, amba ya motuna yokye: «Onte ya bato basō baali o Yelusaleme, eli nde we otoebe maphō mauti ilekana inkolo iye?» 19 Amba ya batuna yokye: «Maphō iye?» Bamba mobuyisa bekye: «Maphō maakyekyi Yesu wa Nazarete, oobakyi moimosi mōnōmō wa mwiya nwa bitoma na nwa maloḃa o miyo ma Nwaphongo na o miyo ma bato basō. 20 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba mokyisi bamoambe obokye bamoḃome emba bamba mobaka o ekulusu. 21 Emba banga, tolemelaka obokye abakyi moto ounvakyi manya Isalayele o boombo. Kasi lolō eli mokolo nwa iyato tata waakyelama maphō me. 22 Kasi babasi baayoko baabe na banga balokamwisa: Bakyekye na moyelo o ilita 23 emba waaba bée sakye zwa nzoto ye, baya wō bekye baweni banze bawō na bée obokye ali na bomō. 24 Bebi na banga baayoko bamba ya kyende o ilita, bée bamba kye wene nde bo wawoko babasi me; kasi

yo, tebaika mowene.»

²⁵ Emba yo amba ya wo na bée yokye: «Ooo! Bée bato bazanga mayele, na mandondo makusi o ianola yaa wo baimosi ba Nwaphongo!

²⁶ Tesengyelakyi obokye Klisto aokye bolosi emba ambe nyolo o nkyemo ye?» ²⁷ Emba amba balimbolela iso yakoma bée o buku pha Nwaphongo pho ye tata oka Mose tee nono oka baimosi ba Nwaphongo baso.

²⁸ Bamba ya koma phenephe na mokyisi mokyende be, yo amba kyela ndokolo kalekane.

²⁹ Bamba ya mozimba bekye: «Bunya boleka, lala na banga wawa.» Emba amba ya nyolo o ingambi pho ya ilala na be. ³⁰ Nzuka wa ba yo na bée o mesa, amba kpa ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyese emba amba baphe sango. ³¹ Emba miyo ma bée mamba ya ingwa bamba moeba, bobele aesi ya lemo. ³² Emba bamba butwa itunana obokye: «Mandondo ma banga tematondakyi na nkyisa waaba yo kalolimbolele o nzela maphoo maakoma bée o buku pha Nwaphongo?»

³³ Nde imbele me, baesi ya teme, babuto o Yelusaleme. Bakye takana baekosi iko na monomo baanga na bebi na be. ³⁴ Bamba baimola obokye: «Eli nde phele! Nkolo akundo. Atokolesi na Simo.»

³⁵ Emba baekosi babale baabana bamba baimola maphoo maso malekanaka o nzela na ndengye eyamoebaka bée na ikyese mapa.

Yesu amiweninye na baekosi be
(Matiye 28.16-20; Malako 16.14-18; Yoane
20.19-23; Bitoma 1.6-8)

³⁶ Waaba bée bawo baabona, Yesu yo mampenza aesi ya batokolele atemi onte ya be, amba ya wo na bée yokye: «Bose bo bee na bée.»
³⁷ Na boco, bawenekye inganga, baumunyaka obokye baweni mozisi. ³⁸ Emba amba wo na bée yokye: «Pho ya'ye mandondo ma bée mali o ikolo? Pho ya'ye koikye ziko?»
³⁹ Kyeka matandala na makaka ma nga: Eli ndenga. Kyeka, inkume, mozisi tali na nsoti na ná mpee bokonvene bée na yango bobo.»

⁴⁰ Waa wo yo babona, amba ya bateya matandala na makaka me. ⁴¹ Tebakokaka naino anola pho ya nkyisa, babaka bakamwe nde bokamo. Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na nswana ekpele wa iza wawa?»
⁴² Bamba mophe ete ya swe eya kalanga be. ⁴³ Amba ekpa, aesi ya ezaa o miyo ma be.

⁴⁴ Bobele amba ya wo na bée yokye: «Kyeka mapho maewolekye nga wataaka ba nga na be: Esengyesi obokye mapho maso maakoma bée pho nga o buku pha Mibeko ma Mose, baimosi ba Nwaphongo na o Meembo makokyisame.»
⁴⁵ Emba amba ya ingola mayele ma bée pho basocolo yaakoma bée o buku pha Nwaphongo. ⁴⁶ Amba na wo na bée yokye: «Eli nde bowakoma bée obokye: Klisto amooka bolosi amba na kundwa onte ya bawe mokolo nwa iyato. ⁴⁷ Baamba na teya na nkombo ye ibongola mandondo na ilimbisa sa masumu o

nkyisi iso, tata na Yelusaleme. ⁴⁸ Eli nde b̄e mana manzoka. ⁴⁹ Emba nga, namoetomela yaa elakyela Tata. B̄e oikalaka nde o mokyisi munene mumu nono wamotonda b̄e na mwiya ηwaa mouta o ikolo.»

Yesu abaa o Ikolo

⁵⁰ Bobele amba ya kyende na b̄e tee mbale ya Betani, amba ya tomba mafoko, amba bapambola. ⁵¹ Waaba yo kabapambole, amba ya kabana na b̄e nono waa baa yo o ikolo. ⁵² Waaunva b̄e imokusamela, bamba ya butwa o Yelusaleme, batondi na nkyisa. ⁵³ Nkolo iso babaka o Ingambi siinene sa Nwaphongo pho ya imokumbela.

Sangola Eenyakune

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lobala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

45dc5a8e-f513-5ba3-aad6-e48bd1d5b563